

การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2552

การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2552

จิราภรณ์ แสงกระจุก. (2552). การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
จริยธรรมของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัด
สุโขทัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา
ภิญโญอนันตพงษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ใน 4 ด้าน ของครูปฐมวัย จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา
ประสบการณ์ในการสอน และการเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นครูผู้สอน
ระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย ที่ได้มาจากการสุ่ม
อย่างง่าย จำนวน 216 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความ
คิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย เป็นแบบประเมินค่า (Rating
Scale) 5 ระดับ ความเชื่อมั่นที่คำนวณจากสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบัค
(Conbach) มีค่าเท่ากับ 0.82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบ
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ใช้สถิติ t - test, F - test และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดย
วิธีทดสอบแบบ LSD (Least – Significant Different)

ผลการศึกษา พบว่า

ครูปฐมวัยมีความเห็นด้วยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ด้านการนำไปใช้ใน
กิจวัตรประจำวัน และด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรม 6 กิจกรรมอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดสถานที่ที่
เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรมและด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียน
การสอนจริยธรรม ในระดับปานกลาง

ครูปฐมวัยจำแนกตามอายุ มีความเห็นด้วยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรมเกมศึกษา
เท่านั้น เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาทุกระดับ ไม่พบความคิดเห็นด้วยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การสอน มีความคิดเห็นด้วยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ความคิดเห็นด้านการประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
และในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และความคิดเห็นด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน
จริยธรรมเท่านั้น ส่วนครูปฐมวัยที่เคยกับไม่เคยเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม มีความคิดเห็นด้วย
เกือบทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นเฉพาะด้านการนำไปใช้
ในกิจวัตรประจำวัน ด้านการประยุกต์ใช้ในกิจกรรมกลางแจ้งเท่านั้นที่ไม่พบความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

A STUDY OF OPINIONS OF PRESCHOOL TEACHERS UNDER SUKHOTHAI OFFICE
OF BASIC EDUCATION ABOUT ETHICS LEARNING AND TEACHING

AN ABSTRACT
BY
JIRAPORN SAENGKRAJUY

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 2009

Jiraporn Saengkrajuy. (2009). *A Study of Opinions of Preschool Teachers under Sukhothai Office of Basic Education about Ethics Learning and Teaching*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Sirima Pinyoanuntapong, Assoc. Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purpose of this study was to investigate and compare the opinions toward 4 areas of Ethics learning and teaching of preschool teachers classified by age, educational level, teaching experience, and involving in ethical training. The samples were 216 preschool teachers under sukhothai Office of Basic Education, and selected by simple random sampling. The instrument used for collecting data was a five rating-scale questionnaire about the opinions of preschool teachers toward Ethics learning and teaching with the reliability by Conbach's alpha coefficient of 0.82. The data were analyzed by using mean, standard deviation, t-test, F-test and least-significant difference (LSD) test.

The results of study revealed that

The preschool teachers agreed with Ethics learning and teaching at the high level in the areas of everyday use and application of 6 activities, and at the middle level in the areas of venue arrangement to facilitate Ethics learning and teaching and the involvement of local wisdom in Ethics learning and teaching.

The preschool teachers classified by age differently agreed with Ethics learning and teaching with statistical significance at the level of .05 only in the area of application of games activity. When classifying by educational level, there was any difference among the opinions found with statistical significance. When classifying by teaching experience, the teachers differently agreed with statistical significance at the level of .05 only in the areas of application of movement and rhythm activity and of experience supplementary activity, and venue arrangement to facilitate Ethics learning and teaching. For the preschool teachers who had never been involved in any ethical training, they agreed with statistical significance at the level of .01 in most areas, and with no statistical significance only in the areas of everyday use and application of outdoor activities.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างสูง จากรองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือตลอดจนเสนอแนะจนสามารถดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เป็นผลสำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม รองศาสตราจารย์กุลยา ตันติผลาชีวะ และอาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงศ์ ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติม และชี้แนะสิ่งที่ขาดตกบกพร่องในการทำปริญญานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบพระคุณอาจารย์ ดร.ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ อาจารย์ชุติกานุจน์ เบญจพรวัฒนา อาจารย์กิตติศักดิ์ นิวัฒน์ อาจารย์อรินทร์ ม่วงถนอม พระครูพิลาศ จันทรวงศ์ และอาจารย์ ดร.อดุลย์ ใบกุหลาบ ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามและให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาปฐมวியทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ซึ่งเป็นรากฐานด้านการศึกษาที่มีความสำคัญจนทำให้ปริญญานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณะครูปฐมวียทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเทวีดกลางที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อนุญาตให้มาศึกษา และเพื่อนครูที่ให้อกำลังใจตลอดมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ประเทือง อุตมา ซึ่งเป็นกำลังใจให้กับลูกเป็นอย่างดี ยิ่ง ตลอดจนสามีและบุตรชายทั้งสอง ที่ให้ความช่วยเหลือด้านกำลังใจทรัพย์และกำลังใจและกายช่วยเหลือจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ครูบาอาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนในการวางรากฐานด้านการศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจ จนทำให้ปริญญานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี

นางจิราภรณ์ แสงกระจุก

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
สมมติฐานในการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย .	9
งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย	35
3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
กำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	38
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	42
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
สมมติฐานในการวิจัย	56
ความสำคัญของการวิจัย	56
ขอบเขตของการวิจัย	56
วิธีการดำเนินการวิจัย	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5(ต่อ)	
การวิเคราะห์ข้อมูล	57
สรุปผลการวิจัย	58
อภิปรายผล	59
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย	61
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป	62
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	70
ภาคผนวก ก	71
ภาคผนวก ข	78
ประวัติย่อผู้วิจัย	80

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ระดับการใช้เหตุผลตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก	10
2 จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับอายุ การศึกษา ประสบการณ์การสอน และการเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรมของครูปฐมวัย	47
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย	49
4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามระดับอายุ	50
5 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนจริยธรรมด้านการประยุกต์ใช้ในกิจกรรมเกมศึกษา จำแนกตาม ระดับอายุ	51
6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามระดับการศึกษา	52
7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามประสบการณ์การสอน	53
8 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามประสบการณ์การสอน ...	54
9 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามการเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม	55

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
------------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสภาพปัจจุบัน การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนับได้ว่ามีความสำคัญในการเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ เพราะการจัดการศึกษาระดับนี้เป็นการปูพื้นฐานชีวิตในเด็ก เจริญเติบโตเพียบพร้อมเต็มไปด้วยสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดี พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา และไม่ได้มุ่งเน้นให้เด็กเรียนรู้เนื้อหาวิชา แต่ต้องการให้พัฒนาการรับรู้ โดยผ่านประสาทสัมผัส พัฒนาการสื่อสาร โดยการฟัง การพูด พัฒนาสภาพบุคลิกภาพ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น มีการตัดสินใจโดยการฟัง รู้จักคิดวางแผนในการทำกิจกรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นสมาชิกที่ดีในสังคม และสภาพปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความรักชื่นชม และภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีของไทยที่งดงามของชาติและมีคุณธรรม จริยธรรม (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 73 - 77) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ได้มุ่งเน้นการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม ในการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ได้อย่างมีความสุข การสร้างเสริมจริยธรรม การเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเด็กยังอยู่ในระยะที่จะเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม รวมทั้งกฎเกณฑ์ทางจริยธรรมด้วย เนื่องจากเด็กวันนี้เปรียบเหมือนผ้าขาว ถ้าบุคคลรอบด้านจะนำกฎเกณฑ์และแนวทางการประพฤติปฏิบัติมาปลูกฝังได้ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กในวันข้างหน้า (ธีระพร อุวรรณโณ. 2526: 3)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2546 - 2549 การส่งเสริมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ให้เด็กอยู่ดีมีสุขของเด็กไทย โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวม ที่ยึดให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กให้มีคุณภาพชีวิต และรู้คุณค่าของวัฒนธรรมไทย ในความสำคัญกับภูมิปัญญาไทย ศิลธรรมและวัฒนธรรมไทย นำชุมชนให้มีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการเรียน ส่งเสริมจริยธรรมให้เด็กเกิดจิตสำนึกต่อการปฏิบัติตน มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงออกในสิ่งที่ดีงาม รู้จักรักษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง การสอนจริยธรรมโดยให้เด็กได้ประสบการณ์ตรง ได้ปฏิบัติจริงจะช่วยให้การเรียนรู้กับเด็กได้อย่างสนุกสนาน เด็กได้สัมผัสกับตนเองกับสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับตน เป็นจริง เด็กมีโอกาสได้ฝึกคิด วิเคราะห์ตัดสินใจด้วยตนเอง ร่วมกับผู้อื่น เกิดความรู้ความเข้าใจในคุณธรรม จริยธรรม ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี (ทศนา แหม่มณี. 2536: 205) ดังนั้น จำเป็นต้องเลือกเทคนิควิธีที่จะสามารถทำให้ผู้เรียน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้เด็กได้สนุกสนาน เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และประพฤติปฏิบัติตามในสิ่งที่ดี งดงาม ที่จะส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพของการเป็นมนุษย์ ที่พัฒนาทางความคิด ความเข้าใจ และพัฒนาการทางสังคมหรือทางจริยธรรม หรือทางจริยธรรมนั้น มีความเกี่ยวพันกับเด็ก สามารถทำสิ่งที่ดีในทางจริยธรรม แต่สำหรับการจะพัฒนาจริยธรรมทั้งหมดนั้น เด็กจะต้องมีการตระหนักต่อความคิดความเข้าใจในตัวเองที่จะบอกว่าทำไมเขาจึงทำสิ่งดีๆ (Krogh. 1994: 114) เพียเจท์ เป็นผู้ริเริ่มทาง

ความคิดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กมนุษย์นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้ กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาทางสติปัญญาของบุคคลนั้น (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2529: 27)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัยมีความหลากหลาย สิ่งที่คุณครูต้องใส่ใจคือการฝึกให้เด็กปฏิบัติซ้ำๆ และเกิดความคุ้นเคย การชมเชยและการสะท้อนผลให้เด็กรับรู้จะพัฒนาเด็กได้มาก สำหรับการพัฒนาจริยธรรมมี 3 ระดับ เริ่มจากขั้นรับรู้ โดยบุคคลรับความรู้สึกต่อสิ่งเร้าที่มาปรากฏ หรือมากระทบต่อประสาทสัมผัสของเขา และเข้าสู่ขั้นตอนสนองต่อสิ่งเร้า เข้าสู่ขั้นเห็นคุณค่า ในขั้นนี้บุคคลจะเห็นประโยชน์ของสิ่งที่รับรู้พร้อมรับไว้ จากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นจัดระบบพร้อมดำเนินการจนเกิดเป็นกิจนิสัย (ธีราพร กุลนันทน์. 2544: 25 - 28) การสอนเป็นทางหนึ่งของการพัฒนาจริยธรรมให้กับเด็ก

การสอนจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย เริ่มปูพื้นฐานชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เยาว์วัย โดยระดับการศึกษาเป็นเกณฑ์นำเพื่อเตรียมคนเข้าสู่สภาพการดำรงชีวิตที่ดีงาม (นิรมล กิตติวิบูลย์. 2526: 3) เด็กปฐมวัยมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะช่วยป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในอนาคต การอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง เหมาะสมตามวัยและต่อเนื่องเท่าที่ควร ความบกพร่องด้านคุณธรรม และลักษณะนิสัยนั้น แม้จะไม่แสดงออกอย่างเด่นชัดในช่วงอายุ 0 - 12 ปี ก็ตาม แต่จะปรากฏในช่วงวัยรุ่นและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (กรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก. 2535: 7) ดังนั้น การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องที่ต้องกระทำพร้อมกับการพัฒนาด้านอื่นๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนจะได้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศต่อไป (รพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์. 2539: 33)

ครูเป็นคนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน เพราะครูคือผู้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทั้งมวลสู่นักเรียน อิทธิพลจากการสอนของครูมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนและจะมีส่วนช่วยเหลือส่งเสริมให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนเพิ่มขึ้นได้อีกด้วย จากผลการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพของการมัธยมศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529: 180) ได้พบว่าไม่ว่าสภาพจะเป็นอย่างไร ตัวบ่อนจะมากน้อยเพียงไร การสอนของครูก็ยังเป็นตัวที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งตรงกับ พยุงศักดิ์ สนเทศ (2529: 9) ได้แสดงความคิดเห็นว่าการสอนที่เหมาะสมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ดี และสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนจะทำให้นักเรียนเกิดความรักใคร่และศรัทธาในครู อันจะเป็นผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็จะดีไปด้วย นอกจากนี้การสอนของครู จะมีความสำคัญต่อพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าวมาแล้ว การสอนยังเป็นสิ่งชี้นำคุณภาพการศึกษาอีกด้วย ภิญโญ สาธร (2522: 3 - 6) กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและครูเป็นผู้ที่ทำให้แผนการศึกษาแห่งชาติดำเนินไปตามวัตถุประสงค์อย่างได้ผล

การปลูกฝังจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นหน้าที่สำคัญของครูซึ่งเป็นผู้จัดกิจกรรมและจัดการศึกษาในปัจจุบัน เพราะการศึกษาในอีกบทบาทหนึ่งเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ให้สมาชิกของสังคมมีคุณสมบัติตามความปรารถนาของสังคม การปลูกฝังจริยธรรมในระดับปฐมวัยมี

ความสำคัญยิ่ง เป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาจริยธรรมของเด็กในวัยที่สูงขึ้น ครูผู้สอนในระดับปฐมวัย ควรเน้นการปลูกฝังจริยธรรมให้เด็ก การปลูกฝังจริยธรรมให้เด็กปฐมวัย สามารถจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ได้หลากหลาย เช่น การเล่นนิทาน ร้องเพลง คำคล้องจอง เกม สถานการณ์จำลอง เชิดหุ่น บทบาทสมมติ การทำงานเป็นกลุ่ม และวิธีการเล่นละคร ซึ่งการให้เด็กทำกิจกรรมเป็นการให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ การปลูกฝังจริยธรรมในเด็กวัยปฐมวัย จึงควรสนใจและปฏิบัติให้ได้ผลอย่างยั่งยืนโดยครู จะต้องเข้าใจและพัฒนาการเด็กได้อย่างถูกต้องวิธี

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย โดยแบ่งหัวข้อที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของครูปฐมวัยเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน ด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรม 6 กิจกรรม ด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม และด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรม เพื่อปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยมีจริยธรรมในการดำรงชีวิต ในสังคมอย่างมีความสุขและเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีจริยธรรมทั้งดงาม เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง ทั้งยังเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจเกี่ยวกับ การจัด กิจกรรมการเรียนการสอน จริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน เป็น 4 ด้าน โดยแยกตาม อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และการเข้ารับการอบรม

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา ขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ทั้งหมด 9 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอกงไกรลาศ อำเภอบ้านด่านลานหอย อำเภอคีรีมาศ อำเภอศรีสำโรง อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอทุ่งเสลี่ยม และอำเภอศรีนคร

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา ขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย จำนวน 5 อำเภอ คือ อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสำโรง อำเภอสวรรคโลก อำเภอทุ่งเสลี่ยมและอำเภอศรีนคร มีครูผู้สอนทั้งสิ้น 216 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่สถานภาพของครู ประกอบด้วย

1. อายุ จำแนกออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้
 - 1.1 21 - 30 ปี
 - 1.2 31 - 40 ปี
 - 1.3 41 - 50 ปี
 - 1.4 51 ปีขึ้นไป
2. การศึกษา แยกเป็น 3 ระดับ
 - 2.1 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
 - 2.2 ระดับปริญญาตรี
 - 2.3 ระดับปริญญาโท
3. ประสบการณ์ในการสอนปฐมวัย แบ่งได้ 3 กลุ่ม
 - 3.1 1 - 5 ปี
 - 3.2 6 - 10 ปี
 - 3.3 มากกว่า 10 ปี
4. ปัจจุบันท่านเคยเข้าอบรมด้านจริยธรรมหรือไม่
 - 4.1 เคย
 - 4.2 ไม่เคย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถานภาพของครูปฐมวัย หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเฉพาะบุคคลของครูแต่ละคน ได้แก่
 - 1.1 อายุ หมายถึง อายุของครู จำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ 21 - 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป
 - 1.2 การศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาของครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนระดับปฐมวัย ในโรงเรียน โดยจำแนกเป็น ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท
 - 1.3 ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาที่ครูปฏิบัติหน้าที่การสอนระดับปฐมวัย ในโรงเรียน โดยจำแนกตามประสบการณ์สอน ระยะ 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป
 - 1.4 การอบรมจริยธรรม หมายถึง ครูที่สอนปฐมวัย เข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม
2. ครูปฐมวัย หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนนักเรียนปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย
3. ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย หมายถึง ความรู้สึกของครูปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมสู่การปฏิบัติเป็นพฤติกรรมที่ประสบด้วยตนเองและ

แสดงออกทางความคิดต่อสิ่งนั้น โดยจำแนกเป็น 4 ด้าน

3.1 ด้านการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เด็กรู้จักรับผิดชอบตนเอง และรู้จักหน้าที่ กฎ ระเบียบ ดูแลตนเอง มีมารยาททางสังคมที่งดงาม รู้จักการให้อภัย และขอโทษ เมื่อทำผิดต่อผู้อื่น มีความกตัญญูทวนเวที่ต่อผู้มีพระคุณ มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

3.2 ด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรม 6 กิจกรรม หมายถึง การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรม เกมการศึกษา ที่เน้นการสอนที่สอดแทรกจริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัย ให้เกิดความรู้ นำไปปฏิบัติ ได้ถูกต้อง

3.3 ด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมจริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัยในชั้นเรียน จัดมุมต่างๆ ภายในห้องเรียนให้เด็กเกิด การเรียนรู้จริยธรรมในเด็กปฐมวัย

3.4 ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในการเรียนการสอนจริยธรรม หมายถึง การนำเอาผู้ที่มีความรู้ในท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็ก และนำเด็กปฐมวัย ไปเรียนตามขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเกิดจริยธรรม และความรักท้องถิ่น ของตนเอง

4. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สถานภาพของครูผู้สอน

1. อายุ
2. ระดับการศึกษา
3. ประสบการณ์ในการสอน
4. การเข้าอบรม

การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย
แบ่งเป็น 4 ด้าน

1. การนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน
2. การประยุกต์ใช้ในกิจกรรม 6 กิจกรรม
3. การจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน
จริยธรรม
4. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม
ในการเรียนการสอนจริยธรรม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ครูที่มีอายุต่างกัน มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมแตกต่างกัน
2. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมแตกต่างกัน
3. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีระดับการปฏิบัติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมแตกต่างกัน
4. ครูที่ได้รับการอบรมด้านจริยธรรมมีระดับการปฏิบัติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น

- 1.1 ความหมายของความคิดเห็น
- 1.2 ความสำคัญของความคิดเห็น
- 1.3 องค์ประกอบของความคิดเห็น

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย

2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

- 2.1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก
- 2.1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์
- 2.1.3 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์เกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมของ فروยด์
- 2.1.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา
- 2.1.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของสกินเนอร์

2.2 จริยธรรมที่ควรปลูกฝังสำหรับเด็กปฐมวัย

- 2.2.1 ความหมายของจริยธรรม
- 2.2.2 ความสำคัญของการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.2.3 องค์ประกอบของจริยธรรม
- 2.2.4 การปลูกฝังจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย

- 2.3.1 ความหมายของการสอน
- 2.3.2 การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.3.3 การจัดกิจวัตรประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.3.4 การประยุกต์ใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมในกาสอนจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.3.5 การจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.3.6 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรม

สำหรับเด็กปฐมวัย

3. งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

- 3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
- 3.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น

1.1 ความหมายของความคิดเห็น

จากความหมายของความคิดเห็นได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความว่าความคิดเห็นไว้ดังนี้

กู๊ด (Good. 1969: 113) ได้ให้คำจำกัดความว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ การตัดสินใจ ความรู้สึกประทับใจที่ไม่ได้มาจากการพิสูจน์ หรือเป็นการชั่งน้ำหนักกว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 3) กล่าวว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกทางด้านทัศนคติอย่างหนึ่ง แต่การแสดงความคิดเห็นนั้นมักจะมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ และเป็นส่วนหนึ่งที่พร้อมจะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่าง ต่อสถานการณ์ภายนอก

สุชา จันทรเอม และ สุรางค์ จันทรเอม (2520: 9) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นเป็นสิ่งที่ยากที่จะแยกออกจากเจตคติได้โดยเด็ดขาด เพราะทั้งความคิดและเจตคติมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ลักษณะของความคิดนั้นจะไม่ลึกซึ้งเหมือนเจตคติ

จิรวรรณ วงศ์สวัสดิ์วัฒน์ (2536: 1) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการวัดด้านความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งและเป็นที่เกิดจากการเรียนรู้ ไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิดประสบการณ์ต่างๆ จะมีอิทธิพลมากต่อความคิดเห็น และความคิดเห็นเป็นพื้นฐานสำคัญที่กระตุ้นให้การกระทำ

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2538: 5) กล่าวว่า ความคิดเห็นหมายถึง การแสดงออกซึ่งความเชื่อบางอย่าง เจตคติบางอย่าง และค่านิยมของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งการกระทำอาจไม่สอดคล้องกับการแสดงออกทางความคิดเห็นต่อสิ่งนั้น

ลาวัณย์ จักรานวัณณ์ (2540: 104) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อหรือการลงความคิดเห็นที่ไม่ได้เป็นความรู้สีก่อนแท้จริง แต่ในบางครั้งความคิดในบางสิ่งบางอย่างอาจเป็นจริงได้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นของบุคคลต่างๆ ได้ให้คำจำกัดของความคิดเห็นพอสรุปได้ว่า ความคิดเห็นหมายถึงเจตคติ หรือทัศนคติ หรือความรู้สึกที่ประทับใจที่แสดงออกมาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบางสิ่งบางอย่าง

1.2 ความสำคัญของความคิดเห็น

ความสำคัญของความคิดเห็น เป็นการศึกษารูสึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใดๆ ออกมาโดยการพูด หรือการเขียน การสำรวจความคิดเห็นเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการต่างๆ หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงานการดำเนินงาน รวมทั้งการฝึกหัดการทำงานอีกด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่างๆ บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และตามความพอใจของผู้ร่วมงาน เฟลด์แมน (ลาวัณย์ จักรานวัณณ์. 2540: 9 ; อ้างอิงจาก Feldman. 197: 53)

1.3 องค์ประกอบของความคิดเห็น

ไทรแอนดิส (Triandis. 1971: 2 – 3) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดเห็นไว้ว่า สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ ความคิด ที่บุคคลมีสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือสภาวะการณ์ใดๆ ความรู้ ความคิด ดังกล่าว เป็นส่วนกำหนดทิศทางความคิดเห็นของบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความรู้และติดต่อกับสิ่งเร้าครบถ้วนแล้ว บุคคลจะมีความคิดเห็นต่อสิ่งเร้าในทางบวก

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก ได้แก่ อารมณ์และความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะกำหนดทิศทางความเห็น คือ ถ้ามีความรู้สึกดีบุคคลก็จะมีความเห็นทางบวกต่อสิ่งนั้น บุคคลก็จะมีความเห็นในทางลบ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกอย่างชัดเจน แสดงว่า มีความคิดเห็นเป็นบวก เป็นลบแน่นอน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความคิดเห็นจะประกอบด้วยความรู้ความคิดของบุคคลต่อ สิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งในทางบวกหรือเห็นเป็นลบต่อสิ่งนั้น

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย

2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

2.1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก เชื่อว่า การพัฒนาการทางจริยธรรมมิใช่การรับรู้ ความรู้จากการพำร่ำสอนของบุคคลอื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่นด้วย เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับลักษณะต่างๆ ของสังคมของบุคคลอื่น ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และสัมพันธ์กับลักษณะต่างๆ ของบุคคล คือ อายุ ระดับสติปัญญา และลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

ระดับการใช้เหตุผลตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก แบ่งเป็น 3 ระดับ ในแต่ละระดับแบ่งเป็น 2 ขั้น รวมเป็น 6 ขั้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน ; และ เพ็ญแข ประจักษ์จินิก. 2520: 43, อ้างอิงจาก Kohlberg. 1964) ตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ระดับการใช้เหตุผลตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (2 – 7 ปี)	ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2 – 10 ปี)
ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (7 – 10 ปี)	
ขั้นที่ 1 หลักการทำตามที่คุณอื่นเห็นชอบ (10 – 13 ปี)	ระดับตามกฎเกณฑ์ (10 – 16 ปี)
ขั้นที่ 2 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (13 – 16 ปี)	
ขั้นที่ 1 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (16 ปีขึ้นไป)	ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)
ขั้นที่ 2 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	

โคลเบอร์ก ได้พัฒนาแนวคิดของทฤษฎีเพียเจต์ จนสามารถเป็นทฤษฎีพัฒนาจริยธรรม แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยแต่ละระดับแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2547: 165 – 167) ดังนี้

2.1 ระดับก่อนมีจริยธรรมอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Preconventive Level) ในระดับนี้ พฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับเหตุผลที่มีอำนาจกำหนดให้ หรือเพื่อผลประโยชน์ของตนเองเป็นใหญ่ โคลเบอร์ก แบ่งขั้นพัฒนาการไว้ ดังนี้

2.1.1 ระดับจริยธรรมของคุณอื่น (Heteronomous Morality) ได้แก่ การที่เด็กจะตัดสินใจว่า พฤติกรรมใดถูกหรือผิดนั้นขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจเหนือพฤติกรรมของเขากำหนด ได้แก่ บิดา มารดา หรือครูอาจารย์

2.1.2 ผลประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ (Individualism and Instrumental Purpose and Exchange) ในขั้นนี้พฤติกรรมที่เด็กมีเหตุผลของเด็กจะขึ้นอยู่กับรางวัล หรือสิ่งของที่เขาจะได้รับ ถ้าเขาได้รับรางวัล เช่น คำชม ขนมน เงิน ในการกระทำใดๆ ก็แสดงว่า พฤติกรรมนั้น ถูกต้อง ดีงาม

2.2 ระดับมีจริยธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ (Conventional Level) ระดับนี้ บุคคลเริ่มใช้กฎเกณฑ์ต่างๆ ขึ้นมา กำหนดความถูก ความดี ความควรขึ้นมาโดยเริ่มจากการยอมรับของกลุ่มขึ้น เป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดในสังคม เช่น ระเบียบ ประเพณี จนถึงกฎหมาย เหตุผลทางจริยธรรมในระดับนี้ อาจแบ่งได้เป็น 2 ขั้น คือ

2.2.1 การยอมรับของกลุ่ม (Mutual Interpersonal Expectations Relationships and Interpersonal Conformity) พฤติกรรมที่ถูกที่ดีในขั้นพัฒนาการวัยนี้ คือ การยอมรับของกลุ่ม หรือการยอมรับของพรรคพวกเพื่อนพ้อง เช่น กลุ่มเพื่อน (Peer Group) เป็นต้น

2.2.2 ระเบียบระบบของสังคม (Social System and Conscience) ในขั้นนี้พฤติกรรมที่ถูกที่ดี ที่ควร ขึ้นอยู่กับระเบียบ ประเพณี หรือกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้ หรือตั้งไว้ เช่น การฆ่าสัตว์เป็นของไม่ดี

2.3 ระดับมีจริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ (Post Conventional Level) ในระดับนี้พฤติกรรมทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก นั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสังคม และกระบวนการสังคมการประพฤติของบุคคลสิ่งที่ดึงดูดถูกต้อง คือ สิ่งทีคนในสังคมส่วนมากยอมรับว่า เป็นสิ่งที่ดี สิ่งงาม สิ่งที่ถูก สิ่งที่ดี และจากการเรียนรู้ในการเป็นสมาชิกของสังคม สามารถทำให้บุคคลพัฒนาสิ่งที่ที่ดี ที่ควรได้ด้วยตนเอง ในลักษณะที่เป็นสากลนิยม โคลเบอร์ก ได้แบ่งพัฒนาการจรรยาวิพากษ์ในระดับนี้เป็น 2 ชั้น คือ

2.3.1 สัญญาสังคม (Social Contract or Unity and Individual Rights) พฤติกรรมที่ถูกที่ควรที่ดีในขั้นนี้ ได้แก่ พฤติกรรมที่เสี่ยงส่วนมากในสังคมยอมรับ เช่น การช่วยเหลือคนจน เป็นของดี เพราะคนส่วนมากยอมรับและเห็นด้วย

2.3.2 คุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle) เหตุผลที่ใช้ในจรรยาวิพากษ์ขั้นนี้ โคลเบอร์ก เชื่อว่า น่าจะเป็นความถูกต้องที่เป็นสากล ได้แก่ ความถูกต้องที่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนมากทั่วโลก และทุกสังคม

มาลีรัตน์ บุญอนันตบุตร (2547: 10) กล่าวว่า โคลเบอร์ก มีความเชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรม จะมีเป็นลำดับขั้นที่เกิดเป็นปกติวิสัยกับทุกชาติทุกภาษา และต้องเกิดจากขั้นแรกก่อนเสมอ แต่ระยะเวลาในการอยู่ขั้นใดขั้นหนึ่ง จะต่างกันแล้วแต่บุคคลและเวลา พัฒนาการทางจริยธรรมก็เช่นเดียวกับพัฒนาการทางความคิด และเหตุผลที่ค่อยๆ มีการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าตลอดเวลาทั้งนี้เนื่องจากประสบการณ์ในอดีต ช่วยก่อให้เกิดความสามารถในการแยกแยะถึงผลดีผลเสีย เกิดการจัดระบบใหม่ ที่นำไปสู่กระบวนการสมดุลของโครงสร้างในที่สุด

สรุปได้ว่า ทฤษฎีของโคลเบอร์ก เชื่อว่า พัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นไปตามขั้นจากขั้นที่หนึ่งผ่านไปตามลำดับ จนถึงขั้นที่หก จะข้ามขั้นไม่ได้ เพราะคนเราจะให้เหตุผลในขั้นต่ำกว่าอยู่ก่อน ต่อมาเมื่อได้ประสบการณ์ทางสังคมใหม่ๆ หรือสามารถเข้าใจประสบการณ์เก่าได้ดีขึ้น ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงความคิดและเหตุผลในขั้นที่สูงมากขึ้น ส่วนเหตุผลในขั้นต่ำกว่าก็จะถูกละทิ้งไป แต่อาจจะระงับติดอยู่กับขั้นใดขั้นหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญา ซึ่งเป็นตัวหนึ่งที่กำหนดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และเป็นไปไม่ได้ที่จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นที่สูงกว่าขั้นของพัฒนาการทางสติปัญญา โคลเบอร์กพบว่า เด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นที่สองเท่านั้น

2.1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

เพียเจต์ พบว่า กระบวนการที่ทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงพัฒนาย่อมขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคมนั่นเอง เพียเจต์ ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาทางสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้น และได้นำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม (สุภาวดี สุจริต. 2531: 15 ; อ้างอิงจาก Piaget. 1962: 16 – 19) ได้ ดังนี้

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (แรกเกิด – 2 ปี) เป็นขั้นที่ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้ สิ่งแวดล้อมและระบบกฎเกณฑ์ได้ การประพฤติปฏิบัติจะกระทำเพื่อสนองความต้องการทางร่างกาย

2. ขั้นปฏิบัติตามคำสั่ง (อายุ 2 – 8 ปี) เด็กสามารถรับสภาพแวดล้อม และบทบาทของตนต่อผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ เห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม

3. ขั้นยึดหลักแห่งตน (อายุ 8 ปีขึ้นไป) เด็กวัยนี้จะมีพัฒนาการทางสติปัญญาขึ้นคิดตามแบบแผนของตรรกวิทยา ซึ่งเด็กสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจ จะประเมินความถูกต้องโดยดูจากเจตนาผู้กระทำและตั้งเกณฑ์ของตนเองได้

เพียเจท์ ได้อธิบายว่า จริยธรรมมีแฝงอยู่ในกฎเกณฑ์ทุกชนิด และเขาได้สังเกตการเล่นของเด็ก พบว่า เด็กที่อยู่ในช่วงอายุก่อน 8 ปี เป็นระยะที่ผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเด็ก และยึดถือกฎเกณฑ์ที่ได้จากผู้ใหญ่เป็นกฎเกณฑ์ตายตัว ได้วัดพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก โดยสร้างเรื่องเป็นการกระทำของเด็ก 2 คน ในลักษณะที่คล้ายกัน แต่มีความตั้งใจและจงใจต่างกัน และผลที่เกิดขึ้นมาแตกต่างกัน กฎเกณฑ์ที่นำมาพิจารณามี 6 เกณฑ์ ดังนี้

1. การตัดสินจากเจตนากระทำ (Intentionally in Judgment) เด็กเล็กจะตัดสินจากปริมาณที่เกิดขึ้น แต่เด็กโตตัดสินจากเจตนาของการกระทำ

2. การตัดสินที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นๆ (Relativism in Judgment) เด็กเล็กจะตัดสินจากการนำไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น หากผู้ใหญ่ว่า สิ่งใดถูกผิดก็ยึดตามนั้น แต่เด็กโตจะตัดสินตามสถานการณ์

3. ความผิดไม่เกี่ยวข้องกับลงโทษ (Independence of Sanction) เด็กเล็กจะตัดสินการกระทำอย่างหนึ่งว่าไม่ดี เพราะจะถูกลงโทษ ส่วนเด็กโตจะตัดสินการกระทำว่าไม่ดี เพราะสิ่งนั้นได้ไปขัดกับกฎเกณฑ์และเกิดอันตรายกับบุคคลอื่น

4. ใช้ระบบตาต่อตา (Use of Reciprocal) ในเด็กเล็กมักไม่ค่อยใช้ระบบตาต่อตาในการพิจารณาตัดสินบุคคล แต่เด็กโตใช้บ่อย

5. ในการลงโทษเพื่อล้างบาป และดัดนิสัย (Use of Punishment as Restitution and Reform) ในเด็กเล็กจะสนับสนุนให้มีการลงโทษอย่างหนักเพื่อดัดนิสัยผู้กระทำผิด แต่เด็กโตจะมีนิสัยเช่นนั้นน้อยลง

6. การยึดหลักธรรมชาติของโชคร้าย (Naturalist Views of Misfortune) มีความคิดว่า จะถูกพระเจ้าลงโทษ

เพียเจท์ (Piaget) ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้ (हरररर नललररर. 2535: 31 – 33 ; อ้างอิงจาก Piaget. n.d)

1. ขั้นใช้ประสาทสัมผัส (Sensorimotor Stage) อยู่ในช่วงแรกเกิดถึง 2 ขวบ เด็กเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว โดยการใช้ประสาทสัมผัส และจากวัสดุสิ่งของที่เด็กมีประสบการณ์ตรง กิริยาที่เด็กค้นพบโดยบังเอิญจะถูกกระทำซ้ำและนำไปใช้สถานการณ์ใหม่ เพื่อต้องการผลเช่นเดิม ในช่วงปลายของพัฒนาการขั้นนี้เด็กจะเริ่มพัฒนาโครงสร้างทางสมอง กล่าวคือ ในขณะที่เด็กเรียนรู้

ความถาวร ของวัตถุ เด็กสามารถเข้าใจว่า ถึงแม้วัตถุสิ่งของหรือคนจะไม่ปรากฏอยู่ในสายตา แต่วัตถุสิ่งของหรือคนนั้นก็ยังมีอยู่

2. ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Preoperational Stage) อยู่ในช่วงอายุ 2 – 7 ปี เด็กในขั้นนี้ยังไม่สามารถคิดในด้านเหตุผลและสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ แต่มีพัฒนาการทางภาษาอย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกันก็เรียนรู้โลกด้วยการใช้ภาพในสมอง และการใช้สัญลักษณ์ซึ่งขึ้นอยู่กับการรับรู้ และการคิดของตนเอง เด็กจะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ ถึงแม้ว่าเด็กจะเริ่มสนใจผู้คนและสิ่งของรอบตัว แต่จะมองเห็นเฉพาะในทัศนะของตนเองเท่านั้น

3. ขั้นปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Stage) อยู่ในช่วงอายุ 7 – 11 ปี ในช่วงอายุเด็กสามารถใช้เหตุผลกับสิ่งที่แลเห็นได้ กล่าวคือ สามารถจำแนกวัตถุตามคุณสมบัติต่างๆ ได้ อาทิ สี รูปร่าง ขนาด นอกจากนี้ เด็กยังมีความสามารถด้านการอนุรักษ์ เด็กเรียนรู้การอนุรักษ์จำนวน พื้นที่ น้ำหนัก ปริมาตร แม้ว่ามโนทัศน์เหล่านี้จะไม่เกิดขึ้นพร้อมกันในเวลาเดียวกัน

4. ขั้นปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Stage) อยู่ในช่วงอายุ 11 – 16 ปี เป็นช่วงที่เด็กรู้จักคิดหาเหตุผล และเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมได้ดีขึ้น สามารถตั้งสมมติฐานและแก้ปัญหาได้ เพียเจต์ (Piaget) กล่าวว่า พัฒนาการขั้นนี้จะเริ่มเมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่น ความคิดอ่านของเด็ก จะเพิ่มความสลับซับซ้อน มีเหตุผลและเป็นระบบยิ่งขึ้น นั่นคือ เด็กก็สามารถคิดหาวิธีการ แก้ปัญหาด้วยวิธีการหลายๆ วิธี และมองปัญหาในแง่มุมที่ต่างๆ กัน

จากข้อความการรับรู้ของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า เด็กรับรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยทาง ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง มีความรู้สึกจากการรับรู้ของเด็กปฐมวัยนั้นมีความรู้ จึงเกิดเป็นองค์ความรู้ให้กับเด็ก ดังนักทฤษฎีอย่าง เพียเจต์ ได้กล่าวไว้ว่า ขั้นใช้ประสาทสัมผัส ถึงอายุ 2 ขวบ ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ ขั้นปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม ขั้นปฏิบัติการคิดเป็นนามธรรมเด็กสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี

2.1.3 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาการทางจริยธรรมของ فروยด์

فروยด์ (Sigmund Freud) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับจริยธรรมไว้ แตกต่างจากแนวคิดของ พิวาเจท์ และ โคลเบอร์ก فروยด์ เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมนั้นเกี่ยวข้องกับ พัฒนาการระบบซูเปอร์อีโก (Superego) ของเด็ก ซูเปอร์อีโก เป็นส่วนหนึ่งของจิตใจในลักษณะของความรู้สึก ผิดชอบชั่วดี หรือพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐานการยอมรับจากสังคมซึ่งได้รับการปลูกฝังมาจากการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ และพัฒนาการแสดงบทบาททางเพศจากพ่อแม่ของตนโดยการเลียนแบบบทบาททางเพศจากพ่อหรือแม่ที่เป็นเพศเดียวกันกับตน ซูเปอร์อีโกจะพัฒนาขึ้นจากการเลียนแบบ บทบาททางเพศนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ลักษณะ คือ (จิราภรณ์ อารยะรังษฤษฎ์. 2539: 57 – 58)

1. Ego ideal หมายถึง การแสดงออกที่สมบูรณ์แบบ เป็นมาตรฐานของแต่ละบุคคล ซึ่งพัฒนามาจากการที่เด็กยอมรับความคิดและค่านิยมของผู้ใหญ่ในสังคมเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2. Conscience หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของเด็กที่พัฒนามาจากการที่เด็กมีประสบการณ์ในการทำความผิด และเกิดความรู้สึกผิดขึ้นในใจ

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม พอสรุปได้ว่า การพัฒนาทางด้านจริยธรรมของเด็กปฐมวัยนั้น มีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่างๆ คือ ขบวนการทางสติปัญญา การเรียนรู้ การเลียนแบบ การพัฒนาซูเปอร์อีโกในตัวเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ การพัฒนาทางด้านจริยธรรมจะเป็นไปตามลำดับขั้น เด็กจะเกิดการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและบุคคลที่ใกล้ชิด ที่มีอิทธิพลต่อเด็กเด็กจะเลียนแบบบุคคลในสังคมโดยการสังเกตถึงการแสดงออกของผู้อื่นที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และจะจดจำการกระทำและพฤติกรรมของผู้ใหญ่ และนำมาปฏิบัติตาม การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สังคมจะทำให้เด็กมีประสบการณ์รับทราบของตนเอง ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อปูพื้นฐานทางด้านจริยธรรมนั้น ควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องค่อยเป็นค่อยไป โดยสอดแทรกให้เด็กในชีวิตประจำวัน การเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้อย่างหลากหลาย ได้เห็น ได้ฟัง ชิม ชับ เข้าไป ในสมมติอยู่ตลอดเวลา จะช่วยให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้จริยธรรม เด็กจะเกิดความรู้ความเข้าใจว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี สิ่งใดถูกต้อง จะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ในการแสดงออกในลักษณะที่ทางด้านจริยธรรม

2.1.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537: 244 – 245) กล่าวว่า การเรียนรู้พฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยการสังเกต พัฒนาโดยแบนดูรา (Bandura) โดยที่เขามีความเชื่อว่าคนเรานั้น ส่วนใหญ่แล้วมักจะเรียนรู้ผ่านกระบวนการสังเกตจากตัวแบบ ตัวแบบจะทำหน้าที่ ทั้งในการระงับ (Inhibition) ไม่ให้บุคคลแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสม หรือไม่มีจริยธรรม ในขณะเดียวกัน ตัวแบบก็อาจยังทำหน้าที่ในการช่วยเหลือให้พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กที่มีอยู่แล้วให้มีมากขึ้นด้วย ส่วนหน้าที่สุดท้ายของตัวแบบ คือ การหยุดยั้ง การระงับ (Disinhibition) ของพฤติกรรมที่ถูกระงับไว้ไม่ให้แสดงออก การเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบนั้น นอกจากจะมีผลต่อการให้เด็กได้เรียนรู้การแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแล้ว ยังจะมีผลต่อการเรียนรู้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอีกด้วย แบนดูรา มีความเชื่อว่า การที่让孩子เห็นตัวแบบที่หลากหลาย จะสามารถเปลี่ยนแปลงเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กนั้น จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือไม่นั้นย่อมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคม ในขณะนั้น และในการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบนี้ จะมีประสิทธิภาพได้ จะต้องพิจารณาองค์ประกอบทั้งหมด 4 ประการ ซึ่งได้แก่ กระบวนการตั้งใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการกระทำ และกระบวนการจูงใจ

จากแนวความคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ โดยการสังเกตของแบนดูรานี้ ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เด็กจะมีพฤติกรรม หรือมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในลักษณะใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของ

บุคคลที่เป็นตัวแบบที่ใกล้ชิดกับตัวเด็ก ซึ่งได้แก่ พ่อแม่ ญาติพี่น้องและครู ผู้ซึ่งเป็นแบบอย่างให้ลูกศิษย์ ทั้งการกระทำ วาจาและใจ

2.1.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของสกินเนอร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544: 471) กล่าวว่า สกินเนอร์ มีความเชื่อว่า จริยธรรม มีรากฐานมาจากอิทธิพลของสังคมมากกว่าอิทธิพลทางพันธุกรรม ทฤษฎีนี้อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้น โดยได้รับการชี้นำและเสริมแรงจากสังคม เครื่องชี้นำต่างๆ ของสังคม ก็คือ กฎเกณฑ์ของสังคม ด้วยเหตุนี้ ถึงแม้บุคคล จะมีได้มีจริยธรรมมาตั้งแต่เกิดก็ตาม พัฒนาการทางจริยธรรมของเขาก็จะเจริญงอกงาม โดยการที่เขาต้องปรับพฤติกรรมและอารมณ์ให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม โดยมีแรงกระตุ้นให้เขาปรับตัวมาจากความต้องการทางจิตวิทยา ซึ่งเป็นการเสริมแรงภายใน ดังนั้น เมื่อเด็กโตขึ้นจะมีลักษณะพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นไปตามแนวโน้มโครงสร้างทางวัฒนธรรมในสังคมที่เขาอยู่

จากทฤษฎีของจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยข้างต้น ได้แก่ เพียเจต์ โคลเบอร์ก พรอยด์ แบนดูรา และ สกินเนอร์ ต่างนำเสนอแนวคิดที่ว่าจริยธรรมเป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากภายนอกเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า การที่เด็กจะมีพฤติกรรมอย่างไรจะขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกเป็นสำคัญ เพราะเด็ก จะเกิดการเลียนแบบจากสิ่งต่างๆ รอบตัว เพราะฉะนั้นเราควรให้เด็กเห็นและประพฤติในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงามจึงจะช่วยเหลือสังคมให้เจริญ และมีความสุขในสังคมนั้นๆ

2.2 จริยธรรมที่ควรปลูกฝังสำหรับเด็กปฐมวัย

2.2.1 ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรม (Moral) เป็นเรื่องหนึ่งที่กำลังได้รับความสนใจอย่างมากในวงการศึกษ ทั้งทางตะวันตก และทางตะวันออก เพราะจริยธรรม มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์อันที่จะทำให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เนื่องจากจริยธรรมเป็นนามธรรม มีขอบเขตกว้างขวางมาก จึงได้มีการให้ความหมายของจริยธรรมแตกต่างกันไป ดังนี้

กู๊ด (Good. 1964: 314) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานของความประพฤติที่ถูกต้อง หรือดีงาม

บราวน์ (Brown. 1965: 411) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า คือ ระบบกฎเกณฑ์ สำหรับแยกแยะการกระทำที่ถูกออกจากการกระทำที่ผิด คล้ายกับไวยากรณ์เป็นระบบของกฎเกณฑ์ สำหรับแยกแยะประโยคที่สร้างมาดีออกจากประโยคที่สร้างมาไม่ดี

โฮแกน (Hogan. 1973: 217) กล่าวว่า พื้นฐานของจริยธรรมใดๆ คือ ระบบของกฎเกณฑ์ในการประพฤติที่ระบุขั้วของสิทธิและข้อผูกพันต่อกัน หรือชี้แนะพฤติกรรมระหว่างบุคคล และห้ามการกระทำที่มีเจตนาชั่วร้าย

จริยธรรมในทัศนะของดิวอี้ (สมบุรณ์ ศาสดาชีวิน. 2522: 20 ; อ้างอิงจาก Dewey. n.d)

1. จริยธรรม คือ เซวนปัญญาทางสังคมของบุคคล อันได้แก่ การรับรู้ สังเกต เข้าใจสถานการณ์ของสังคม เข้าใจอำนาจของสังคม

2. จริยธรรม คือ ความสามารถในการปรับตัวและควบคุมตนเองในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับสังคม

3. จริยธรรมของบุคคลจะเจริญงอกงามไปพร้อมกับสติปัญญา

4. จริยธรรมคัมถึงลักษณะต่างๆ ของบุคคลในสังคมที่เกิดจากความเจริญทางสติปัญญา ึ่งองงงามเพื่อเสริมสร้างสังคม

เพียเจท์ (Piaget, 1969: 7) ให้ความเห็นว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสพการณ์ของมนุษย์ และหน้าที่ที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่องความสนใจ และอนามัยบุคคล ความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของการกระทำและสิทธิ

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976: 4 – 5) นักจิตวิทยาสังคมที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการทางจริยธรรม กล่าวถึงจริยธรรมว่า มีพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิ และหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้งกัน เป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิ ข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

พุทธทาสภิกขุ (2505: 15) กล่าวว่า จร แปลว่า ประพฤติ อัย แปลว่า ควร จริยธรรม แปลว่า ธรรมที่ควรประพฤติ

วสิน อินทสระ (2516: จ – ฉ) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึง ความประพฤติ การกระทำ และความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม การทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องสมบูรณ์ เว้นสิ่งที่ควรเว้น กระทำสิ่งที่ควรกระทำ ด้วยความฉลาด รอบคอบ รู้เหตุรู้ผล ถูกต้องตามกาลเทศะ

พนัส หันนาคินทร์ (2519: 44) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และสังคม ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองเกษมสุขขึ้น ในสังคมและสมาชิกในสังคม

สาโรช บัวศรี (2522: 18) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า

1. แนวทางในการประพฤติตนเพื่อยู่กันได้อย่างร่มเย็นในสังคม

2. มีโครงสร้างสำคัญอย่างน้อย 2 ข้อ

2.1 ศีลธรรม (Moral Value) สิ่งที่ดีเว้น สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ

2.2 คุณธรรม (Ethical Value) สิ่งที่เราควรปฏิบัติ

ซึ่งทั้งสองข้อรวมกัน เรียกว่า จริยธรรม

กรมวิชาการ (2523: 8) กล่าวว่า จริยธรรม คือ การกระทำ ทั้งกาย วาจา และใจ ที่ดีงามเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 2) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งใน 2 ประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ใน

สมาชิกของสังคมนั้น เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุน และผู้ร่วมกระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่า การกระทำนั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ

คำว่า จริยธรรม ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2526: 214) หมายถึง “ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ข้อปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม” ส่วนกองวิจัยทางการศึกษา (2524ข: 3 – 4) ให้คำจำกัดความของจริยธรรมว่า เป็นแนวทางของการประพฤติดี ประพฤติชอบ ทั้งทางกาย วาจา ใจ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม โดยพิจารณาใน 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะที่สังคมต้องการให้สมาชิกในสังคมนั้นมีอยู่ คือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้ การสนับสนุน และผู้ที่กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่า การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสม

2. ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษพยายามกำจัดและผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกรู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมาก ประเภทหลังน้อย

คำว่า จริยธรรม ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2526: 214) หมายถึง “ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ข้อปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม”

ธีระพร อูรรณโน (2526: 2) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง ระบบของกฎเกณฑ์ ที่ใช้ในการจำแนกการกระทำที่ดีจากการกระทำที่ชั่ว การกระทำที่ถูกออกจากการกระทำที่ผิด และจากการกระทำที่ควรจากการกระทำที่ไม่ควร

ธำรง ชูทัพ (2528: 51 – 54) ได้สรุปสาระสำคัญของการประชุมคองเกรสแห่งสมาคมการศึกษา เปรียบเทียบทั่วโลกไว้ว่า สภาพสังคมมนุษย์ในปัจจุบันมีสภาพแห่งความเดือดร้อน เพราะประสบวิกฤติการณ์ทางจริยธรรม ประชาชนจำนวนไม่น้อยมีคุณธรรมต่ำกว่าระดับที่ควรจะเป็น ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะมนุษย์สมัยใหม่มีศรัทธาและความเชื่อต่อศาสนาน้อยลงก็เป็นได้

เสถียรพงษ์ วรรณปก (2528: 15) ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง ความดีงาม สิ่งที่ควรประพฤติ (ไม่รวมความชั่วที่ไม่ควรประพฤติ) คำว่า “จริยธรรม” เป็นสมุหนาม (คำเรียกรวมของสิ่งที่ควรประพฤติทั้งหลาย)

พระราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2528: 12 – 13) กล่าวว่า จริยะ จริยา ตลอดจนจริยธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ การยังชีวิตให้เป็นไป การครองชีวิต การใช้ชีวิต การเคลื่อนไหวของชีวิตทุกแง่ทุกด้าน ทุกระดับ ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ ทั้งด้านส่วนตัว ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านจิต ด้านปัญญา ทั้งการดำเนินชีวิตหรือเป็นอยู่ ระดับศีลที่เรียกกันว่า ศีลธรรม ระดับจิตใจ ระดับคุณธรรมภายใน หรือคุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิต ที่มีสมมติเป็นแกนกลางทั้งระดับปัญญา ความคิดเหตุผล ความรู้เท่าทันความจริง เรียกว่า จริย ทั้งสิ้น

ระวี ภาวิไล (2530: 74) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรมเป็นธรรมชาติภายในจิตใจที่กำหนดพฤติกรรมที่บุคคล มีความสัมพันธ์ ทั้งในตนเองและในความสัมพันธ์ต่อผู้อื่น และถ้าหากไม่มีจิตใจก็ไม่มีจริยธรรม

“จริยธรรม” เป็นคำสมาสระหว่าง จริย หรือ จรรยา ซึ่งหมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ กับคำว่า ธรรม คือ คุณงามความดี หลักประเพณีในศาสนา ความจริง ความยุติธรรม ความถูกต้อง เมื่อนำคำทั้ง 2 คำมารวมกัน จึงมีความหมายว่า ความประพฤติที่ชอบ ที่พึงปรารถนา ของผู้อื่นที่ได้พบเห็น หรือธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม ซึ่งสามารถใช้เป็น แนวทางในการประพฤติของแต่ละคน ที่แสดงออกทางความคิด คำพูด การกระทำ เพื่อจะได้อยู่ ร่วมกันอย่างเป็นสุข (สาโรจ บัวศรี. 2522: 20) ในความหมายนี้สรุปได้ว่า

1. ศีลธรรม เป็นการงดเว้นจากการกระทำที่เป็นโทษ
2. คุณธรรม เป็นคุณภาพจิตใจดีที่ควรปฏิบัติ

จริยธรรมแยกเป็น 2 คำคือ “จริย” แปลว่า ความประพฤติ และ “ธรรม” แปลว่า คุณภาพของจิตใจแต่ละคน เมื่อนำคำ 2 คำมารวมกันเข้า จึงแปลว่า คุณภาพของจิตใจที่มีอิทธิพล ต่อความประพฤติของคน

ประกาศรี สือหำไพ (2531: 18) ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง หลัก ความประพฤติที่อบรมกิริยา และปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรม หรือศีลธรรม

จิตติมา จำปรัตน์ (2533: 13) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นแนวทางหรือกฎเกณฑ์ ความประพฤติของมนุษย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบของสังคม วิถีดำเนินชีวิต เพื่อความสงบสุข และ เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติพิเศษของมนุษย์ คือ เป็นผู้ที่มีปัญญา มีเหตุผล ซึ่งทำให้มนุษย์สามารถพิจารณา ไตร่ตรองว่า สิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำเพราะเหตุใด รวมตลอดไปถึงวิธีการที่จะพัฒนา จริยธรรมด้วย

กนกวรรณ สุวรรณปฏิกรณ์ (2534: 13) ให้ความหมายจริยธรรมว่า เป็นเรื่อง ของความประพฤติของบุคคลที่เกิดขึ้นขณะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นความรู้สึกรู้ผิด ชอบ ชั่ว ดี รู้ว่า สิ่งใดควรหรือไม่ควรทำในกรณีใด สถานการณ์ใด ในโอกาสหรือเวลาใด เพื่อให้อยู่ในสังคมได้ อย่างสงบสุข

ชาญชัย อินทรประวัติ (2535: 11) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคม มนุษย์ เพราะมันจะช่วยสร้างสันติสุขให้แก่สังคม ลดการขัดแย้ง การเอารัดเอาเปรียบ และการทำลาย

วารี นิยมธรรม (2536: 9) ได้ให้ความเห็นว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางใน การปฏิบัติอันเป็นลักษณะที่สังคมต้องการ และประเมินแล้วว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้ง ผู้กระทำจะได้รับความพึงพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2542: 291) ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม คือ ธรรมที่เป็น ข้อประพฤติ ปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2544: 369) กล่าวว่า การเข้าใจความหมายของคำว่า จริยธรรม มีความสำคัญมาก แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. จริยธรรม คือ หลักการหรือแนวทางปฏิบัติตน
2. จริยธรรม คือ การกระทำ หรือการแสดงออกในรูปของพฤติกรรม

ธีราพร กุลนันทน์ (2544: 5 – 6) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม คือ มาตรฐานของความประพฤติของคนในสังคม ซึ่งได้ถูกกำหนดว่า สิ่งใดเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง ดีงาม เหมาะสมที่บุคคลควรประพฤติปฏิบัติ และสิ่งใดเป็นพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ซึ่งบุคคลแต่ละคนต้องละเว้น โดยมีจิตสำนึกสามารถแยกแยะพฤติกรรมดังกล่าว ได้บนหลักของความยุติธรรมและความถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เราทุกคนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างปกติสุข

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 211 – 212) ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม เป็นการประพฤติทางความคิด คำพูด การกระทำที่ดีที่ทำให้เกิดการอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2547: 160) จริยธรรม หมายถึง การควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ ให้เข้ากับกฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานความประพฤติได้ถูกต้อง หรือดีงามที่กำหนดโดยสังคม

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ สรุปความหมายของจริยธรรมว่า เมื่อสรุปแล้ว จริยธรรมคือ แนวทางการประพฤติดี ประพฤติชอบ ทั้งทางกาย วาจา และใจ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม โดยอาจแยกพิจารณาจริยธรรมออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ค่านิยมจริยธรรม (Moral Value) เป็นส่วนที่เป็นลักษณะจิต (Trait) ที่สังเกตเห็นไม่ได้โดยตรงมีลักษณะเป็นความเชื่อ ความเห็นคุณค่า ความพอใจ เต็มใจ ประารถนาจะยึดถือ (Commitment) นำหลักจริยธรรมต่างๆ เข้าไว้ในลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของตนเอง ค่านิยมนี้จะมีอิทธิพลเป็นแรงจูงใจให้บุคคลมีความโน้มเอียงที่จะประพฤติปฏิบัติถูกต้องดีงาม สอดคล้องกับค่านิยมที่ตนเองยึดถือ

2. พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Conduct) เป็นส่วนที่เป็นมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติที่สังคมต้องการกระทำใดๆ ของบุคคล ถ้าสอดคล้องกับมาตรฐานของการประพฤติถูกต้อง ดีงาม ก็จัดว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมจริยธรรมหรือจริยธรรม (กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ. 2524: 3)

ราชบัณฑิตยสถาน (2542: 291) ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

จริยธรรม (Morality) โดยทั่วไปมีความหมายใกล้เคียงกับจริยศาสตร์ (Ethics) ในเรื่องของปรัชญา เป็นเรื่องของการค้นหาความจริงเกี่ยวกับคุณค่าของความประพฤติในสังคม ซึ่งถือว่า ถูกต้องดีงาม และสิ่งที่ถือว่าผิดชั่ว ไม่ควรปฏิบัติ (พระยาอนุมานราชธน. 2516: 409)

จริยธรรมถือได้ว่า มีความสำคัญมาก เพราะจริยธรรม หมายถึง คุณสมบัตินี้ของจิตใจคน จะกำกับหรือบันทาลพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลย่อมเป็นไปตามแนวคิดเชิงจริยธรรมของเขา หรือเป็นไปตามจริยธรรมของสังคม และยิ่งในสภาพปัจจุบันสภาวะแวดล้อมในสังคมก่อให้เกิดความกดดันแก่มนุษย์เป็นอย่างมาก ทำให้มนุษย์ต้องตระหนักในความสำคัญของจริยธรรมมากขึ้น ดังเช่นที่ สาโรช บัวศรี (ม.ป.ป.: 5 – 6) ได้กล่าวว่า เหตุที่นักการศึกษาปัจจุบันให้ความสนใจแก่จริยธรรมมากขึ้น เพราะนักการศึกษาเริ่มตระหนักว่า การพัฒนามนุษย์ให้เกิดความเฉลียวฉลาดในเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Intelligence) แต่เพียงอย่างเดียวอาจทำให้สังคมมนุษย์

เจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและทางวัตถุ แต่ไม่สามารถทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขได้ จึงจำเป็นที่จะต้องสร้าง หรือพัฒนาความฉลาดที่จะอยู่ร่วมกัน (Social Intelligence) เพื่อก่อให้เกิดสันติสุขโดยอาศัยจริยธรรมให้มากขึ้น

จากมีผู้ให้ความหมายของจริยธรรม สรุปได้ว่า จริยธรรม เป็นการที่บุคคลนำเอาความดีงามอยู่ในสังคม อยู่ร่วมกัน มีการช่วยเหลือกันและกัน มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมแวดล้อมพื้นที่ของตนเอง มีการประพฤติปฏิบัติต่อภาวะของตนเอง การพูดจา การมีมารยาททั้งดงาม การปฏิบัติ ซึ่งจริยธรรมสามารถปลูกฝังให้เด็กปฐมวัย ให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เต็มไปด้วยคุณภาพของมนุษย์ เด็กในวัยปฐมวัยที่เป็นที่กำลังจดจำเลียนแบบต่อสิ่งที่พบเห็นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ควรมีการปลูกฝังให้เด็กรู้จักจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยครูปฐมวัยมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสอนและให้เด็กซึมซับเลียนแบบพฤติกรรมที่ควรประพฤติ

2.2.2 ความสำคัญของการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

สมุน อมรวิวัฒน์ และ ทิศนา แหมมณี (2527: 54 – 55) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรมของประชากรเป็นสิ่งที่ทุกประเทศจะต้องคำนึงถึง เนื่องจากประชากรประเทศใดมีจริยธรรมสูง ประเทศนั้นก็จะมีความสุข และมีความเจริญรุ่งเรือง ในทางตรงกันข้ามหากประเทศใดมีประชากรที่มีจริยธรรมต่ำ ประเทศนั้นๆ ก็จะมีแต่ความวุ่นวาย และยากที่จะเจริญรุ่งเรืองได้ ด้วยเหตุนี้จริยธรรมของประชากรจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดต่อประเทศ

ในประเทศที่เจริญแล้ว ได้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในขั้นสูงมาก รวมทั้งประชากรส่วนใหญ่ของประเทศก็ยังเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง ประเทศเหล่านั้น ก็ยังปลูกฝังจริยธรรมให้แก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ และพยายามสนับสนุนให้ประชากรเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงเรื่อยๆ อยู่เสมอนอกจากนั้นในประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง ยังคงต้องเน้นหนักในเรื่องการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่ประชากรอย่างมากเช่นกันและต้องพยายามหาทางสนับสนุนให้ประชากรมีระดับของจริยธรรมที่สูงอีกด้วย ส่วนในประเทศที่ยังไม่เจริญประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับต่ำนั้น สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึง ก็คือ การพัฒนาบุคคล ซึ่งเป็นประชากรประเทศให้เป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงเป็นประการแรกรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพด้านอื่นๆ ควบคู่กันไปเพื่อช่วยให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นผู้ที่มีจริยธรรม และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข มีรูปแบบการคิดและค่านิยมที่จะช่วยเหลือสังคมและผู้อื่นอยู่เสมอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เมื่อปรากฏอยู่ในประชากรของประเทศ ย่อมทำให้สังคมนั้น ประเทศนั้นมีความเจริญก้าวหน้าไปด้วย

ส่วนผลเสียของการขาดจริยธรรมของบุคคลที่มีต่อสังคมที่เห็นได้ชัดที่สุด ก็คือ ทำให้สังคมนั้นเกิดปัญหาสังคมอย่างมากมาย ปัญหาสังคมนี้เป็นปัญหาใหญ่ระดับประเทศ เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะกระทบกระเทือนสถาบัน องค์การทางสังคมต่างๆ โดยทั่วไป และจะกระทบกระเทือนคนส่วนใหญ่ในสังคม คือ จะก่อความเดือดร้อนให้กับคนส่วนมาก นอกจากนั้น การขาดจริยธรรมของบุคคลยังก่อให้เกิดผลเสียอีกประการหนึ่งคือทำให้ระบบของสังคมเสื่อมลง เช่น ครอบครัว โรงเรียน หน่วยงานทางศาสนา เป็นต้น โดยที่หน่วยงานทางสังคมเหล่านี้ไม่สามารถปฏิบัติตามบทบาทหรือหน้าที่ได้

อย่างเต็มที่และสมบูรณ์ หรืออย่างควรที่จะเป็นได้ ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลที่เป็นสมาชิกของหน่วยงานทางสังคมเหล่านั้น ได้ปรากฏให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบบต่างๆ ในประเทศ ผู้เขียนเห็นว่า นักการศึกษาไทยหลายท่านได้กล่าวถึง ความสำคัญในด้านนี้มาเป็นเวลานานมาก แต่ก็ถูกเพิกเฉยจากการเพิกเฉยของคนในสังคมผู้บริหารประเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ทำให้บุคคลในสังคมทุกเพศ ทุกวัย มองข้ามความสำคัญของจริยธรรม ประพฤติตนตามใจตัวเอง ขาดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน นำมาซึ่งความเหินแกลตัว และเป็นบุคคลที่สร้างปัญหาให้กับสังคมทุกๆ ด้าน อย่างเช่น ความสับสนวุ่นวายในสังคมประพฤติดุกปฏิบัติตามหลักของจริยธรรม เมื่อประชาชนในประเทศทุกระดับมีจริยธรรมสูง จะทำให้ประเทศนั้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ทำให้บุคคลในประเทศนั้น เป็นบุคคลที่อยู่ในกฎเกณฑ์ และระเบียบวินัยทางสังคม เคารพนับถือซึ่งกันและกัน
2. ทำให้บุคคลในประเทศนั้น มีแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติตน ในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ปราศจากการทะเลาะวิวาทซึ่งกันและกัน
3. ทำให้บุคคลในประเทศนั้นช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขในชีวิต
4. ทำให้ประเทศนั้นปราศจากอาชญากร คนโรคจิต บุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรมประเภทต่างๆ
5. ทำให้ประเทศนั้นสามารถพัฒนาประเทศได้อย่างรวดเร็ว บนพื้นฐานของประชากรที่มีคุณภาพในด้านลักษณะนิสัยทางจริยธรรมที่อยู่ร่วมกัน

การปลูกฝังลักษณะนิสัยทางจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเริ่ม เป็นการวางรากฐานทางด้านจริยธรรมที่สำคัญมาก สำหรับบุคคลในสังคมอนาคต เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยของการเริ่มออกสู่สังคมภายนอก เด็กจะมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คนในครอบครัวของเด็กเอง ซึ่งการปฏิสัมพันธ์นี้จะทำให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้กฎเกณฑ์ของสังคมและปรับตัวสู่สังคมภายนอก การได้รับการปลูกฝังจริยธรรมที่ถูกต้องเหมาะสมจะช่วยให้เด็กเลือกปฏิบัติ หรือแสดงพฤติกรรมที่สังคมต้องการ และยอมรับ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.2.3 องค์ประกอบของจริยธรรม

ได้มีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบทางจริยธรรมไว้หลายๆ ด้าน ดังนี้

ฮอฟแมน (Hoffman. 1974: 958 – 966) ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมจริยธรรมเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายใน (Internalization) ขององค์ประกอบจริยธรรม 3 ประการที่เป็นอิสระจากกัน คือ ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) และพฤติกรรมจริยธรรม (Moral Behavior)

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976: 4 – 5) นักจิตวิทยาสังคมที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม กล่าวถึง จริยธรรมว่า มีพื้นฐานของความยุติธรรม คือ เอาการกระจายสิทธิ และหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ ซึ่งมีความเป็น

สากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้งกันเป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรม จึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

นักจิตวิทยาได้จำแนกลักษณะทางจริยธรรมออกเป็นแบบแผนต่างๆ กัน ดังเช่น บราวน์ (Brown. 1965: 411) เห็นว่า จริยธรรมมี 3 มิติ คือ

1. ความรู้ (Knowledge)
2. ความรู้สึก (Feeling)
3. ความประพฤติ (Conduct)

ฮอฟแมน (Hoffman. 1979: 958 – 966) เห็นว่า การซึมซาบของจริยธรรม (Moral Internalization) ประกอบไปด้วย 3 กระบวนการ คือ

1. ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought)
2. ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533: 3) ตามโครงการวิจัยทางการศึกษา จริยธรรมไทย ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Moral Reasoning) ได้แก่ ความเข้าใจเหตุผลของความถูกต้องดีงามโดยระบบการคิด
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Moral Attitude and Belief) ได้แก่ ความพึงพอใจ ความศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมขึ้นมาเป็นแนวปฏิบัติ
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการแสดงออก (Moral Conduct) ได้แก่ พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินใจกระทำถูกหรือกระทำผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ กัน

โครงการวิจัยทางการศึกษาจริยธรรมไทย ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ. 2523: 3) ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ 3 มิติ ดังนี้

1. มิติของความรู้ (Knowledge) คือ ความเข้าใจเหตุผลของความถูกต้องดีงาม ความสามารถในการตัดสินใจแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยการคิด โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจทางจริยธรรมในการประเมินตัดสินว่า พฤติกรรมใดดี ถูกและควร พฤติกรรมใดไม่ดี ไม่ถูก หรือไม่ควร เป็นต้น

2. มิติของความรู้สึก (Feeling) เป็นส่วนประกอบของอารมณ์ความรู้สึก ได้แก่ ความพึงพอใจ ความเลื่อมใสศรัทธา ความนิยมยินดีที่จะรับและนำจริยธรรมนั้นๆ มาเป็นแนวปฏิบัติ

3. มิติด้านความประพฤติ (Conduct) เป็นส่วนของการแสดงพฤติกรรมต่อตนเองต่อผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถแสดงออกให้เห็นว่าถูกหรือไม่ถูก ควรหรือไม่ควรเพียงใด

ส่วนดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 2 – 3) ได้แบ่งองค์ประกอบทางจริยธรรมของมนุษย์ ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความว่าในสังคมของตนนั้น ถือว่าการกระทำชนิดใดดี ควรกระทำ และการกระทำชนิดใดไม่ดีควรงดเว้น ลักษณะพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากนักน้อยเพียงใดความรู้เชิงจริยธรรม หรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคม

นี้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย โดยปกติในช่วงอายุ 2 – 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ

2. ทศนคติจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะ หรือ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่า ตนชอบหรือไม่ชอบ ลักษณะนั้นๆ เพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรม ของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติ อาจมี ทศนคติต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทศนคติของบุคคลมีความกว้างขวางกว่าความรู้เชิงจริยธรรม ของบุคคล เพราะทศนคตินั้น รวมถึงความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้นๆ เข้าด้วยกัน แต่ทศนคติ อาจ เปลี่ยนแปลงไปได้ เมื่อความรู้สึกในเรื่องนั้นได้เปลี่ยนไปแล้ว

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวมานี้ จะแสดงให้เห็นเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยม ชมชอบหรือดเว้นการแสดงที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น นอกจากนี้ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกพวกหนึ่ง คือ พฤติกรรมในสถานที่ เย้ายวนใจ หรือในสภาพที่ยั่วยู่ให้บุคคลกระทำความผิดกฎเกณฑ์ เช่น การโกงสิ่งของเงินทอง หรือคะแนน และการกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมเรียกว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ พฤติกรรมเชิง จริยธรรม เป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้ เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลว ของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุก และความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่นๆ ของจริยธรรม จึงเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ของบุคคลเท่านั้น

จากความหมายขององค์ประกอบของจริยธรรม ต้องมีองค์ประกอบของจริยธรรมอยู่หลาย องค์ประกอบด้วย คือ องค์ประกอบด้านความรู้ นำจริยธรรมไปปฏิบัติให้ถูกต้อง เกิดความรู้สึกต่อ ผู้อื่น เป็นคนดีต่อสังคม สร้างสรรค์แต่ความดีต่อตนเองและผู้อื่น การปฏิบัติตนอยู่ในสังคมที่ดีงาม การช่วยเหลือต่อผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน มีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมที่ดีงาม

2.2.4 การปลูกฝังจริยธรรมของเด็กปฐมวัย

ในสังคมปัจจุบัน จริยธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลในสังคม สามารถดำรงชีวิต อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และควรเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็ก ซึ่งมีผู้กล่าวถึง ดังนี้

จากโครงการวิจัยวิธีการเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย (อำไพ สุจริตกุล และคณะ. 2531: 421) สรุปได้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสมเพื่อปลูกฝังให้แก่เด็กในระดับอนุบาลไว้ 8 ประการ คือ

1. ความมีวินัย
2. มีสติ
3. กตัญญู

4. เมตตา
5. อุตทณ
6. ชื่อสัตย์
7. ประหยัด
8. ขยัน

สมณ อมรวิวัฒน์ (2524: 147) ได้รวบรวมลักษณะค่านิยมเชิงพฤติกรรมที่สำคัญ ซึ่งเป็นพื้นฐานจริยธรรมของเด็กไทยในระดับปฐมวัยได้ ดังต่อไปนี้

1. กิริยามารยาทเรียบร้อยตามธรรมเนียมไทย
2. สำรวมและควบคุมตนเองได้
3. มีสัมมาคารวะ
4. มั่นใจในตนเอง
5. มีระเบียบวินัย
6. กล้าแสดงออก
7. แก้ไขปัญหาได้
8. มีเหตุผล
9. ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้
10. มองโลกในแง่ดี
11. มีสุนทรียภาพ
12. รับผิดชอบ
13. ขยัน
14. ประหยัด
15. ชื่อสัตย์
16. เมตตาและเอื้อเฟื้อ

วรภรณ์ รักวิจัย (2535: 114) ได้กล่าวไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กกับพัฒนาการทางจริยธรรมนั้น จะมีความเกี่ยวข้องกัน ซึ่งจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับเด็กปฐมวัยมี ดังนี้

1. มีระเบียบวินัยและเคารพสิทธิของผู้อื่น
2. มีความซื่อสัตย์สุจริต
3. รู้จักเสียสละ
4. มีความกตัญญูทุกเวที
5. มีความขยันหมั่นเพียร
6. มีความรับผิดชอบ
7. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
8. สามารถควบคุมตนเองได้

9. การประหยัด

ราศี ทองสวัสดิ์ (2539: 3) กล่าวว่า คุณธรรม – จริยธรรมที่ปรากฏในแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล พอสรุปได้ ดังนี้

1. วาจาสุภาพ
2. การมีสัมมาคารวะ
3. ความอดทน
4. การรู้จักรอคอย
5. ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
6. ความเพียร
7. ความรับผิดชอบ
8. ความเมตตากรุณา
9. การเป็นผู้ให้ ความเอื้อเฟื้อ
10. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
11. ความซื่อสัตย์ การไม่หยิบของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
12. ความประหยัด
13. การให้อภัย
14. ความเกรงใจผู้อื่น

สิวลี ศิริไล (2544: 174 – 179) ได้กล่าวถึงประเภทของจริยธรรม ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ หมายถึง เนื้อหาที่แสดงถึงการประพฤติ ปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเอง และผู้อื่น พฤติกรรมที่แสดงออก เช่น ประพฤติตนตรงคำพูดและความคิด มั่นคงต่อการทำความดี เตือนสติ และแนะนำในสิ่งที่ประโยชน์ เป็นต้น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง เนื้อหา ที่แสดงความสามารถในการใช้ปัญญา ในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์ และความยึดมั่นของตนเองที่มีอยู่เดิม พฤติกรรมที่แสดงออก เช่น การไม่ลุ่มหลงความเชื่อของมลาย การคิดก่อนตัดสินใจ รู้จักควบคุมอารมณ์ รู้จักข่มความโกรธ เป็นต้น

3. ความกตัญญู หมายถึง เนื้อหาที่แสดงถึง การแสดงออก และการตอบแทน บุญคุณที่ผู้อื่น หรือสิ่งอื่นมีต่อเรา พฤติกรรมที่แสดงออก เช่น การแสดงความเคารพนับถือ ยกย่อง เชิดชู การชักนำคนอื่นให้นิยมยินดีในการทำคุณความดี ตอบแทนผู้มีพระคุณ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นต้น

4. ระเบียบวินัย หมายถึง เนื้อหาที่แสดงถึงการควบคุม การประพฤติ ปฏิบัติ ให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม โดยแบ่งได้ ดังนี้

4.1 การรักษาระเบียบภายนอก คือ การรักษาระเบียบวินัยในการบริโภค ได้แก่ การรับประทานอาหารที่ถูกหลักอนามัย มีมารยาทในการรับประทานอาหาร การรักษาระเบียบวินัยในการอุปโภค ได้แก่ การรักษาร่างกาย เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้ให้สะอาด เป็นระเบียบ การรักษาระเบียบวินัยต่อสถานที่ ได้แก่ การรักษาความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยในสถานที่ต่างๆ และสาธารณสถาน เช่น แม่น้ำ ถนน และประเพณีปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของสถานที่นั้นๆ

4.2 การรักษาระเบียบวินัยภายใน คือ การแต่งกายและควบคุมท่าที กิริยา วาจา และใจ ประพฤติชอบทั้งต่อหน้าและลับหลัง ได้แก่ ระเบียบท่วงท่าที่ ได้แก่ การจัดทำทางที่เหมาะสมไม่ดูหมิ่นผู้อื่น ไม่ทะนงตน ระเบียบกิริยา ได้แก่ การควบคุมอาการของร่างกายที่เคลื่อนไหว ให้งดงามเป็นระเบียบ กิริยาดี สุภาพ อ่อนโยน ประพฤติปฏิบัติได้เหมาะสมแก่บุคคล และโอกาส เวลา สถานที่ ระเบียบวาจา ได้แก่ การพูดไพเราะ พูดมีประโยชน์ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดคำหยาบ ระเบียบใจ ได้แก่ การรู้จักควบคุมจิตใจและอารมณ์ให้อยู่ในกรอบ และระเบียบที่ดีงาม

5. ความประหยัด หมายถึง เนื้อหาที่แสดงถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด รวมทั้งรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบ และขอบเขตที่พอเหมาะ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการประหยัดเวลา และประหยัดทรัพย์ เช่น พยายามจ่ายทรัพย์เท่าที่จำเป็น ทำทรัพย์ที่มีอยู่ให้เจริญงอกงาม คุ้มครองรักษาทรัพย์ให้ปลอดภัย รู้จักเก็บรวบรวมรายได้ ไม่ใช่จ่ายฟุ้งเฟ้อ เป็นต้น

6. ความเมตตากรุณา หมายถึง เนื้อหาที่แสดงถึงการแสดงความรัก และปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข สงสาร และเอื้ออาทรต่อผู้อื่น พฤติกรรมที่แสดงออก เช่น ไม่เบียดเบียนใครให้เดือดร้อน ไม่ดูหมิ่น ข่มขู่ เสียดสี พูดจาด้วยความโกรธ ไม่ฆ่า ทบตี มีอาการทางกาย วาจา ที่แสดงต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพนุ่มนวล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545: 117 – 120) ได้กล่าวถึง จริยธรรมที่ควรปลูกฝังในเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. จริยธรรมต่อตนเอง หมายถึง จริยธรรมที่ชี้แนะการปฏิบัติต่อตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กโดยตรงและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยทางอ้อม ประกอบด้วยเนื้อหาจริยธรรม 12 ข้อและพฤติกรรมจำเพาะ ต่อไปนี้

1.1 การมีความขยันหมั่นเพียร ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น การทำงานหรือกิจกรรมที่ครูกำหนดให้เสร็จโดยรวดเร็ว การกระตือรือร้นที่จะมาโรงเรียน โดยไม่ต้องให้พ่อแม่เตือนหรือบังคับ การหมั่นฝึกกิจกรรมต่างๆ เป็นเนืองนิตย์ เป็นต้น

1.2 การมีความอดทน ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น อดทนต่อการพูดว่า ของเด็กอื่น อดทนต่อการรังแกของเด็กอื่น อดทนต่อการถูกครูหรือผู้ใหญ่ว่ากล่าว และอบรมสั่งสอน อดทนต่อการแปรปรวนของอาการเท่าที่เด็กจะทำได้ เป็นต้น

1.3 การมีการควบคุมอารมณ์ของตน การควบคุมอารมณ์ในที่นี้ ผู้ใหญ่โดยทั่วไป มักคาดหวังไม่让孩子แสดงอารมณ์โกรธ เกลียด อิจฉา หรือกลัว มากกว่าจะควบคุมอารมณ์สนุกสนานร่าเริง อารมณ์สุข อารมณ์พอใจต่อสิ่งต่างๆ พฤติกรรมจำเพาะเกี่ยวกับอารมณ์

ที่ควรควบคุม ได้แก่ ไม่แสดงความอิจฉาเพื่อน หากเพื่อนมีของเล่นสวยงาม ไม่แสดงความโกรธครู หรือพ่อแม่เมื่อถูกว่ากล่าวหรือลงโทษ ไม่แสดงความเกลียดเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ไม่แสดงความกลัว ในสิ่งที่ไม่ควรกลัว เช่น กลัวแมลงสาป กลัวหนู (แต่ก็ควรมีความกลัวและสามารถหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ควรกลัว เช่น สุนัขที่เด็กไม่คุ้นเคยด้วย เป็นต้น)

1.4 การมีระเบียบวินัยในตนเอง ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น เด็กบอกว่า อยากทำในสิ่งใดให้สำเร็จ ครูก็ควรดูแลให้เด็กทำสิ่งนั้นให้สำเร็จให้ได้ เด็กบอกว่าจะไม่ทำอะไรด้วยตัวของเด็กเอง ครูก็ช่วยดูแลให้เด็กไม่ทำสิ่งนั้นๆ เด็กอาจตั้งมาตรฐานในการทำงานให้กับตนเอง ครูก็ช่วยดูแลให้เด็กได้ทำตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ เป็นต้น

1.5 การมีความรับผิดชอบ ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น ครูมอบหมายงานสิ่งใดให้ทำ ซึ่งอาจเป็นงานทำความสะอาดชั้นเรียน การจัดชั้นเรียน การเก็บของเล่นเข้าที่ ก็ทำสิ่งนั้นให้สำเร็จได้ตามที่ได้รับมอบหมาย

1.6 การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ ที่แสดงออกได้มากในงานศิลปะ เช่น การวาดภาพ การปะกระดาษ การปั้นดินน้ำมัน การระบายสี ให้มีลักษณะกับเด็กที่เคยเห็นมาก่อน

1.7 การใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น หากมีเวลาวางไม่ว่างอยู่เฉยโดยไม่ทำอะไร เด็กควรไปเล่นกับเพื่อน หรือเลือกทำกิจกรรมบางอย่างที่เด็กสนใจด้วยตนเอง

1.8 การช่วยตนเอง ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น สามารถสวม และ ถอดเสื้อผ้า รองเท้า และถุงเท้าได้ด้วยตนเอง สามารถไปห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องอาหาร และอาบน้ำด้วยตนเองได้ สามารถตัดสินใจบางสิ่งบางอย่างได้ด้วยตนเอง

1.9 การมีสมาธิ ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น สามารถนั่งฟังครู เล่านิทานด้วยใจจดใจจ่อ อาจเป็นเวลา 5 – 15 นาที สามารถทำกิจกรรมแต่ละอย่างด้วยตนเองได้เป็นเวลานานพอสมควร สามารถฟังการพูดของเพื่อนได้โดยตั้งใจ เป็นต้น

1.10 การรักษาความสะอาดเกี่ยวกับตนเอง ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น รู้จักแปรงฟันเอง รู้จักล้างมือก่อนรับประทานอาหาร รักษาเล็บมือให้สะอาดอยู่เสมอ เป็นต้น

1.11 การประหยัด ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น การไม่ซื้อของกินที่ไม่เป็นประโยชน์ให้สิ้นเปลืองเงินมาก ได้แก่ ของกินประเภทมีน้ำตาลเจือปนมาก การไม่ซื้อของที่ทำมาหลอกลายเด็ก การไม่รบกวนพ่อแม่ซื้อของมีราคาแพงให้

1.12 การเชื่อถือและปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา ข้อนี้นี้เป็นจริยธรรมข้อใหญ่ที่อาจเรียกได้ว่า ครอบคลุมจริยธรรมข้ออื่นๆ เกือบทั้งหมด แต่อาจมีความแตกต่าง ในรายละเอียดปลีกย่อยของศาสนาแต่ละศาสนา เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์

2. จริยธรรมต่อผู้อื่น หมายถึง จริยธรรมที่ชี้แนะการปฏิบัติต่อผู้อื่น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นโดยตรงและเป็นประโยชน์ต่อตัวเองโดยทางอ้อม ประกอบด้วยเนื้อหาจริยธรรม 7 ข้อ และพฤติกรรมจำเพาะ ต่อไปนี้

2.1 การมีความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติตรงและจริงต่อผู้อื่น การไม่คดโกง และหลอกลวงผู้อื่น ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น การพูดความจริง การไม่พูดปด การตรงต่อเวลา การจริงใจต่อผู้อื่น การไม่หยิ่งฉวยลัทธิขโมย หรือยกยอกของของคนอื่น การไม่หลอกให้ผู้อื่นหลงเชื่อในสิ่งที่ไม่เป็นความจริง เป็นต้น

2.2 การมีความกตัญญู หมายถึง การรู้อุปการะที่ผู้อื่นทำให้กับตน และกตเวที หมายถึง การตอบแทนอุปการะที่ผู้อื่นให้กับตน ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น การตอบแทนพระคุณครู โดยการเชื่อฟังคำกล่าวสั่งสอน การแสดงสัมมาคารวะต่อครูและพ่อแม่ตามความเหมาะสม การตอบแทนเพื่อนที่เคยช่วยเหลือตนมาก่อน เป็นต้น

2.3 การมีความเมตตา กรุณา หมายถึง ความรักและปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา หมายถึง ความสงสารและปรารถนาจะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น การดูแลและให้อาหารสัตว์ ด้วยความเมตตา การพยาบาลสัตว์ การไม่รังแกสัตว์ การปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความรัก

2.4 การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น การแบ่งปันของเล่น ขนมอบให้กับเพื่อน การแบ่งปันของใช้ให้กับเพื่อน เป็นต้น

2.5 การช่วยเหลือผู้อื่น ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น การอาสาช่วยครู เพื่อนและพ่อแม่ในโอกาสต่างๆ ครูและเพื่อนนักเรียนด้วยกัน เป็นพฤติกรรมจำเพาะ ได้แก่ การไหว้ครูเมื่อมาถึงโรงเรียนและจะกลับบ้าน การหยุดยืนตรงให้ครูผ่านไปก่อน เมื่อเดินสวนทางกับครู การไม่แสดงกิริยาหวาดหวั่นครู เป็นต้น

2.6 การรู้จักเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นพฤติกรรมจำเพาะ เช่น การเล่นกับเพื่อน โดยไม่ทะเลาะรังแกกัน การทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยไม่ขัดแย้ง หรือทะเลาะกัน เป็นต้น

2.7 การเคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น เป็นพฤติกรรมจำเพาะ ได้แก่ การเข้าคิวตามลำดับก่อนหลังในการทำสิ่งต่างๆ เช่น เข้าคิวรับอาหารไปรับประทาน เข้าคิวส่งงานครู เข้าคิวรอเล่นม้าเลื่อน ม้าหมุน ม้าโยก การไม่เล่นหยอกล้อกันในแถว การเชื่อฟังเด็กที่เป็นหัวหน้าชั้น เป็นต้น

3. จริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง จริยธรรมที่ชี้แนะการปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตัวเด็กเองโดยทางตรงและทางอ้อม ประกอบด้วยเนื้อหาจริยธรรม 2 ข้อ และพฤติกรรมจำเพาะ ดังนี้

3.1 การรักษาสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดี ประกอบด้วยพฤติกรรมจำเพาะ เช่น การรักษาความสะอาดของห้องเรียน การเก็บของเล่นในห้องให้ถูกที่ การดูแลรักษาต้นไม้ในโรงเรียน การทำความสะอาดเก็บกวาดขยะในโรงเรียน เป็นต้น

3.2 การใช้ทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด ทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งของต่างๆ ทุกชนิดที่มีขึ้น เช่น ดินสอ กระดาษสี ปากกา พู่กัน กาว เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นของใช้สิ้นเปลืองที่เด็กควรใช้อย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์เต็มที่

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 212) กล่าวว่า จริยธรรมที่ปลูกฝังในเด็ก มี 2 ประการหลัก ดังนี้

1. จริยธรรมหลักภายในตน ได้แก่ รับผิดชอบ ริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยเหลือตนเอง ประหยัด และรู้จักดูแลตนเอง

2. จริยธรรมสากล เป็นจริยธรรมที่มีต่อผู้อื่นหรือการปฏิบัติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อ การช่วยเหลือผู้อื่น การนับถือผู้อื่น และการตรงต่อเวลา

จากจริยธรรมที่ควรปลูกฝังในเด็ก ในเอกสารดังกล่าว พบว่า ตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดที่ปรากฏในมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐานและการศึกษาปฐมวัยซึ่งกำหนดไว้ดังนี้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548)

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

1. ผู้เรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน
2. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต
3. ผู้เรียนมีความกตัญญูทวดเทที่
4. ผู้เรียนมีเมตตากรุณา มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
5. ผู้เรียนมีความประหยัดรู้จักใช้และรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
6. ผู้เรียนมีมารยาทและปฏิบัติตามตามวัฒนธรรมไทย

การปลูกฝังจริยธรรมในเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า มีวิธีได้หลากหลายวิธีการด้วยกัน เช่น ให้เด็กมีวินัย มีสติปัญญา ความกตัญญู เมตตา อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด ขยัน มีระเบียบวินัยต่อกัน มีกิริยามารยาทเรียบร้อย ตามธรรมเนียมไทย สำนวณและควบคุมตนเองได้ มีความมั่นใจในตนเอง มีระเบียบวินัย กล้าแสดงออก แก้ไขปัญหาได้ มีเหตุผล ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มองโลกในแง่ดี การพูดจาไพเราะ น่ารัก มีสัมมาคารวะ อดทน รู้จักรอคอย เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความเพียร ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น รู้จักการขอโทษต่อผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการปลูกฝังจริยธรรมให้เด็กปฐมวัยให้เจริญเติบโตเป็นคนดีในสังคม

ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามครูผู้สอนปฐมวัยด้านจริยธรรม ในด้านกิจวัตรประจำวัน ด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม และด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรม ซึ่งได้สอดแทรกกิจกรรมด้านความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบและหน้าที่ ความมีวาจาสุภาพ ความมีสัมมาคารวะ ความเมตตากรุณา ความประหยัด ความขยันหมั่นเพียร ความกตัญญูทวดเทที่และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่ครูควรสร้างเสริมให้เกิดในเด็กระดับปฐมวัย โดยครูผู้สอนปฐมวัยจัดกิจกรรมให้เด็กซึมซับรับด้านจริยธรรมดังกล่าวมาข้างต้นและที่เห็นว่าควรสร้างเสริมให้กับเด็กปฐมวัยมากที่สุด เพื่ออนาคตของชาติบ้านเมืองจะได้มีบุคคลที่เปี่ยมไปด้วยจริยธรรมอยู่ในความเจริญเท่าเทียมหนา

ประเทศต่อไป

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย

2.3.1 ความหมายของการสอน

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า การสอน ไว้ดังนี้

ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2526: 125) กล่าวถึง ความหมายของการสอนไว้สรุปได้ว่า การสอน หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมที่ครูแสดงออกเพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดในวิชาต่างๆ

สมจิต สวธนไพบูรณ์ (2529: 1) ให้ความหมายของการสอนว่าเป็นการกระทำที่ผู้สอนกำหนดให้มีขึ้นภายใต้สถานการณ์การเรียนการสอน ซึ่งจะมีทั้งการกระทำหรือการแสดงออกของครูและนักเรียนที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันในชั้นเรียน มีทั้งพฤติกรรมทางวาจาและไม่ใช่พฤติกรรมทางวาจา เช่น การพูด การอธิบาย การใช้คำถาม การออกคำสั่ง การเสริมแรง การใช้สื่อการสอน นักเรียนช่วยครูแสดงการสาธิต การตอบคำถามของนักเรียน การทำแบบฝึกหัด รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ด้วยการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกันอยู่ 2 ฝ่าย คือ ครูและนักเรียน ฉะนั้นพฤติกรรมของบุคคลทั้งสองฝ่าย คือ พฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน จึงมีความเกี่ยวข้องกัน โดยเฉพาะพฤติกรรมการสอนของครู นอกจากจะเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนแล้ว ยังมีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังที่ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2526: 125) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสอนไว้ สรุปได้ว่า ถ้าครูมีการสอนที่ดีย่อมจะผลักดันให้การเรียนของนักเรียนดำเนินไปในทางที่ดี ด้วยในทางตรงข้ามถ้าครูมีพฤติกรรมที่ไม่ดีเช่น มีการสอนใดซ้ำอยู่บ่อยๆ ใช้วิธี การสอนแบบบรรยายอย่างเดียว เป็นต้น ย่อมจะทำให้ให้นักเรียนมีการเรียนที่ไม่ดี คือ เกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจ หรือตั้งใจเรียน เมื่อนักเรียนไม่ตั้งใจเรียนย่อมไม่ดีตามไปด้วย ดังนั้น ถ้าครูเอาใจใส่และควบคุมการสอนของตนให้เป็นไปในแนวทางที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ หรือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทิศทางที่กำหนดไว้ ย่อมทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายของการศึกษา ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน เพราะครูคือผู้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทั้งมวลสู่นักเรียน อิทธิพลจากการสอนของครูมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน และจะมีส่วนช่วยเหลือส่งเสริมให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นได้อีกด้วย จากผลการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพของการมัธยมศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529: 180) ได้พบว่า ไม่ว่าสภาพแวดล้อมจะเป็นอย่างไร ตัวป้อนจะพร้อมมากน้อยเพียงไร การสอนของครูก็ยังเป็นตัวที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งตรงกับพยุงศักดิ์ สนเทศ (2531: 9) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การสอนที่เหมาะสมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ดีและสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน จะทำให้นักเรียนเกิดความรักใคร่และศรัทธาในครู อันจะเป็นผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็จะดีไปด้วย

นอกจากนี้ การสอนของครูจะมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดังที่กล่าวมาแล้ว การสอนยังเป็นเรื่องซึ่งนำคุณภาพการศึกษาอีกด้วย ภิญญู สาร (2522: 3 - 6) กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการจัดการเรียน การสอนให้ได้ผลดี และครูเป็นผู้ที่ทำให้แผนการศึกษาแห่งชาติดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ อย่างได้ผล ซึ่งสอดคล้อง กับแฟลนเดอร์ส (Flanders. 1970: 3) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอน ในห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ถ้าครูเอาใจใส่และความคุมการสอนของตนให้เป็นไปในทิศทางที่กำหนดไว้แล้ว ย่อมจะทำให้การเรียน การสอนบรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ได้

จากข้อความ การสอนคือ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ทำให้เด็กพัฒนาตนตามวัย ของเด็กไปตามจุดประสงค์ตามแผนการสอน ที่ครูได้วางแผนการสอน และเด็กได้เกิดผล การเรียนรู้ เป็นองค์ความรู้

2.3.2 การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่เด็กส่วนใหญ่มารวมกัน เพื่อทำกิจกรรมเดียวกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2535: 47) ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ต้องคำนึงถึง ช่วงความสนใจของเด็ก ด้วยการจัดที่เน้นในการเรียนการสอนได้เหมาะสม จะช่วยให้เด็กมีความสนใจ ดีขึ้น การจัดเก้าอี้ในลักษณะรูปวงกลม ในขณะที่ครูให้เนื้อหา นั้น จะเป็นการช่วยให้เด็กได้นั่งใกล้ชิดกับครู ครูได้เห็นพฤติกรรมของเด็กอย่างใกล้ชิด และครูสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นการเปลี่ยนอิริยาบถของเด็ก ได้ง่ายอีกด้วย ทำให้สนใจในการเรียนขึ้นมาก การจัดเป็นวงกลมนี้อาจจัดให้นั่งบนเก้าอี้ หรือนั่งบนพื้น ที่สะอาดได้ แต่ถ้าเด็กนั่งกับพื้นครูก็ควรนั่งกับพื้น และถ้าเด็กนั่งบนเก้าอี้ครูก็ต้องนั่งบนเก้าอี้ เพื่อให้เด็ก เห็นครู และสื่อที่ใช้สอนอยู่ในระดับสายตาของเด็ก นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมโดยนั่งล้อมเป็นวงกลม ยังช่วยให้เด็กทุกคนมองเห็นกันอย่างทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533: 22)

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาลจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรม บูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันจึงต้องครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรง กล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหวและความคล่องแคล่ว ในการใช้วัยะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่น อย่างอิสระกลางแจ้งเล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี
2. การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัสเล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนช้อน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ
3. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัวอาจจัดกิจกรรมโดยใช้

ศิลปะเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก ฯลฯ

4. การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรอบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหาจึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็กค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ทักษะศึกษา ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อยกลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

5. การส่งเสริมให้เด็กได้เลือกและตัดสินใจเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือกเล่น หรือทำกิจกรรมอย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของตนเองจึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้ เล่นตามมุมเล่น หรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

6. การส่งเสริมลักษณะนิสัยและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กมีสุขนิสัย ที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองได้ ในกิจกรรม ประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเอง และผู้อื่นจึงควรจัดกิจกรรม ที่ช่วยให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น การรับประทานอาหาร การพักผ่อน นอนหลับ การขับถ่าย การทำความสะอาดร่างกาย การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การปฏิบัติตาม กฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม การเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

กรมวิชาการ (2540: 3 - 45) ได้เสนอแนะตัวอย่างกิจกรรมที่ควรจัดเป็นประจำ ทุกวัน ดังนี้

1. กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระเสรีตามมุมการเล่น หรือมุมการเล่นประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดไว้ภายในห้องเรียน ที่จัดไว้ภายในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา มุมบ้าน มุมร้านค้า เป็นต้น มุมต่างๆ เหล่านี้ เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้ง เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อย

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัด การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดริเริ่มสร้างสรรค์และ เหมาะกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปึกหมุด

3. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่让孩子ได้เคลื่อนไหวส่วน ต่างๆ ของอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะและอุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีจินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เรียนรู้จังหวะและ ควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะ การเรียนรู้ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้ เด็กได้มีโอกาส ฟัง พูด สังเกต คิด แก้ปัญหาใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด

เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่นิทาน เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษาเอกสารที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้

5. กิจกรรมกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้อง เพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ครูควรจัดให้เด็กได้เล่น เช่น เครื่องเล่นสนาม เล่นน้ำ เล่นทราย

6. เกมการศึกษา เป็นการเล่นที่พัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับเด็ก วัย 3 - 6 ปี เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ และต่อตามแบบ

การจัดกิจกรรมประจำวัน ควรเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายและส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้ (2540 ข: 45 - 46)

1. จัดกิจกรรมในแต่ละวันให้ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านไปพร้อมๆ กัน อย่างเหมาะสม โดยไม่เน้นหนักไปที่พัฒนาการด้านใดด้านหนึ่ง

2. จัดกิจกรรมให้มีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่สงบและเคลื่อนไหว กิจกรรมที่ใช้ความคิดมาก และกิจกรรมที่ผ่อนคลายไม่ต้องใช้ความคิดมากนัก

3. กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น

3.1 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ควรใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที

3.2 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นอิสระตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ควรใช้เวลาประมาณ 30 - 60 นาที

4. คำนึงถึงการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เพื่อปูพื้นฐานให้เด็กพัฒนาลักษณะนิสัยและทักษะในการใช้ชีวิตประจำวัน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู และเพื่อน ทำให้เด็กได้รู้การรอคอย การแบ่งปัน รู้จักการให้ เรียนรู้ซึ่งกัน และกันตามแผนการจัดกิจกรรม การเรียนมีความใกล้ชิดครู และครูสามารถสังเกตพฤติกรรมของเด็กตามการเรียนรู้ในกิจกรรม

2.3.3 การจัดกิจกรรมกิจวัตรประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัย

เบญจา แสงมะลิ (2545: 21 - 22) กล่าวว่า ความหมายของการจัดกิจวัตรประจำวัน คือ การจัดกิจกรรมแก่เด็ก จะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์กว้างขวางขึ้น ถ้าเด็กได้เห็นมาก ได้ฟังมาก หรือช่วยให้เข้าใจความหมายมาก จะทำให้เด็กอยากเห็นอยากฟัง อยากรู้มากขึ้น และยิ่งเด็ก

ได้ความรู้ได้ประสบการณ์ จากการได้เห็นได้ยิน ความรู้ประสบการณ์ก็จะกว้างขวางออกไปทุกที จะทำให้เด็กมีประสบการณ์มาก มีความสามารถเกิดการเรียนรู้ขึ้น การจัดกิจกรรมจะต้องขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็กที่จะเรียน ครูจะต้องสังเกตความต้องการ ระยะความสนใจความสามารถของเด็ก เพื่อประกอบการพิจารณาจัดกิจกรรม ดังนั้น ครูจึงควรจะได้รู้จักเด็กใน วัยนี้อย่างดีพอ ศึกษาดูว่าเด็กในวัยนี้สนใจอะไร มีความสามารถเพียงไหนเสียก่อน จะเห็นได้ว่าเด็กส่วนมากเรียนรู้ด้วยตนเองจาก “การเล่น”

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดกิจวัตรประจำวัน เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมต่างๆ ที่ครูจัดให้ เด็กเกิดองค์ความรู้ด้วยการปฏิบัติกิจกรรม

2.3.4 การประยุกต์ใช้ในกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมในการสอนจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2540) ได้กำหนดแนวการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม คือ การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมในวงกลม (เสริมประสบการณ์) กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเกมการศึกษา ซึ่งกิจกรรมที่จัดให้เด็กนี้ อาจเรียกชื่อกิจกรรมแตกต่างกันบ้างในหน่วยงาน แต่ทั้งนี้ประสบการณ์ที่จัดต้องครอบคลุมตามที่หลักสูตรกำหนด โดยครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม และยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมนั้นจะต้องมุ่งเพื่อให้เด็กลงมือกระทำ และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม

2.3.5 การจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

เบญจา แสงมลิ (2545: 5 - 15) ได้กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา ควรจัดเตรียมทั้งสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียน สิ่งของเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ ควรดึงดูดความสนใจของเด็ก ด้วยเหตุที่เด็กเพิ่งจะจากบ้านมาเป็นครั้งแรก ดังนั้น สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา จึงควรมีสภาพคล้ายคลึงบ้านของเด็กให้มากที่สุด เพื่อเด็กจะได้มีความอบอุ่น มั่นคง สนใจ รักโรงเรียนและอยากมาโรงเรียน โดยมีการจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ครูหรือผู้ดูแลเด็กต้องดูความเหมาะสม เช่น มุมหนังสือ มุมตุ๊กตา และเล่น สมมติมุมน้ำสำหรับเล่นบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดจริยธรรมจากสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในห้องเรียน

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมจริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัย

2.3.6 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

รัตนะ บัวสนธิ์ (2535: 7) มีความเห็นว่าภูมิปัญญา (Wisdom) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) เป็นพื้นเพรากฐานความรู้ของชาวบ้าน เพื่อใช้เรียกแทนกระบวนทัศน์ (Paradigm)

ที่มีต่อตนเอง และสิ่งแวดล้อมที่ชาวบ้านได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์สืบทอดกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อม ในเอกสารกรมวิชาการ (2539: 3) ได้กล่าวถึงความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า เป็นความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายของชาวบ้านในท้องถิ่น ที่ใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต โดยได้รับการถ่ายทอดและกลั่นกรองเป็นระยะเวลายาวนาน

จากที่ได้กล่าวมา ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนในท้องถิ่น ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละท้องถิ่น ที่สั่งสมประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม และสืบทอดต่อกันมาอย่างไม่ขาดสาย

3. งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนจริยธรรม

3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แมคแมนนิส (Mcmanis. 1974: 87) ศึกษาอิทธิพลของแม่แบบและรางวัลที่มีต่อการตัดสินใจจริยธรรมของเด็ก โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาล และเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 18 คน โดยให้เด็กเหล่านั้นตัดสินใจจริยธรรมจากการฟังเรื่องราวที่เล่าเป็นคู่ๆ ซึ่งเด็กเหล่านี้จะตัดสินใจความผิดของผู้อื่น โดยดูที่ปริมาณความเสียหายเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลที่จูงใจให้กระทำ ในการทดลองครั้งนี้ แมคแมนนิสได้แบ่งเด็กออกเป็นสามกลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มที่มีแม่แบบเป็นเด็กในวัยเดียวกันกับกลุ่มทดลอง กลุ่มที่มีแม่แบบเป็นผู้ใหญ่กว่ากลุ่มทดลอง และกลุ่มที่ไม่มีแม่แบบ สำหรับกลุ่มทดลองจะเห็นแม่แบบ ซึ่งตัดสินใจจริยธรรมโดยพิจารณาเหตุที่จูงใจให้กระทำ และได้เห็นว่าแม่แบบได้รับรางวัลเมื่อมีการตัดสินใจเช่นนั้น จากนั้นจะให้ผู้ถูกทดลองตัดสินใจเรื่องดังกล่าว ถ้ากลุ่มทดลองตัดสินใจเรื่องจริยธรรมโดยคำนึงถึงเหตุที่จูงใจให้กระทำ และได้เห็นว่าแม่แบบได้รับรางวัล เมื่อมีการตัดสินใจเช่นนั้น จากนั้นจะให้ผู้ถูกทดลองตัดสินใจเรื่องดังกล่าว ถ้ากลุ่มทดลองตัดสินใจเรื่องจริยธรรมโดยคำนึงถึงเหตุที่จูงใจให้กระทำ ซึ่งเป็นการเลียนแบบจากแม่แบบนั้นก็จะได้รางวัล แต่ถ้ากลุ่มทดลองตัดสินใจจริยธรรมแบบไม่คำนึงถึงเหตุที่จูงใจให้กระทำ ซึ่งไม่ได้เหมือนกับแม่แบบ ก็จะไม่ได้รับรางวัล หลังจากนั้นเขาก็ศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการทดลองนี้ และสรุปผลได้ว่า แม่แบบทั้งสองประเภทและรางวัลมีผลในการฝึกให้เด็กมีการตัดสินใจจริยธรรมแบบคำนึงถึงเหตุที่จูงใจให้กระทำเพิ่มมากขึ้น

แวนเรน และแบร์ (Warren and Bear. 1976: 335 - 354) ได้นำตัวแบบมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการแบ่งปันและยกย่องชมเชยในเด็กอายุเฉลี่ย 3 ปี 2 เดือน ถึง 5 ปี 6 เดือน โดยสร้างสถานการณ์ในห้องทดลองให้เด็กมีกิจกรรมทางศิลปะ การทดลองจะแบ่งเป็นช่วงสั้นๆ คือ ช่วงทำงานกับช่วงรายงานตัวแบบเป็นผู้ใหญ่ มีกิจกรรมทางศิลปะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงทำงานตัวแบบจะแสดงพฤติกรรมแบ่งปัน เช่น ให้เพื่อนยืมดินสอสี ช่วยส่งอุปกรณ์ให้เพื่อน หรือช่วยวาดรูป เมื่อหมดช่วงทำงานตัวแบบจะรายงานให้ดูเป็นตัวอย่างตามพฤติกรรมที่ต้องการให้เด็กดู เมื่อตัวแบบรายงานพฤติกรรมที่ทำ ตัวแบบก็จะได้รับคำชมเชย และรางวัลเป็นขนมหรือผลไม้ทันที

ผลปรากฏว่า การให้ดูตัวแบบร่วมกับการเสริมแรง ช่วยเพิ่มพฤติกรรมแบ่งปันให้เด็ก

ดิกสัน จอห์นสัน และ ซอลส์ (Dixson, Johnson and Salts. 1977: 367 - 379) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้กับเด็กอนุบาล อายุ 3 – 4 ปี ที่โรงเรียนในเมืองดีทรอยต์ เด็กในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 146 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกเล่านิทานให้ฟังแล้วให้เด็กแสดงบทบาทประกอบตามเรื่อง กลุ่มที่สองเล่านิทานให้ฟังพร้อมพาไปดูของจริงนอกสถานที่ เช่น ไปซื้อของ ไปสวนสัตว์ กลุ่มที่สามสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่เล่าให้ฟัง และกลุ่มที่สี่เป็น กลุ่มควบคุม ผลการทดลอง พบว่า ถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะพัฒนาจิตลักษณะต่างๆ ได้ดีที่สุด แสดงว่าเมื่อเด็กฟังนิทานแล้ว ย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตัวชอบหรือตัวละครที่ได้รับความสำเร็จจากพฤติกรรมนั้นๆ นอกจากนี้ยัง พบว่า เนื้อหานิทาน ถ้าเป็นเรื่องใกล้ความจริง เช่น เทพนิยาย จะให้ผลดีต่อจิตลักษณะของเด็กดีกว่านิทานที่มีเนื้อหาไกลชีวิตเด็กจริงๆ

3.2 งานวิจัยในประเทศ

พรณีย์ กันทราร (2533: 54) ได้ศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภูมิหลังต่างกันในจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล อายุ 4 – 6 ปี ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีระดับอายุต่างกัน มีจริยธรรมแตกต่างกัน แต่เด็กในระดับอายุ 5 – 6 ปี ไม่พบความแตกต่างกัน

สุดาวดี ไยพิมล (2533: 62) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยใช้การเล่านิทาน โดยหุ่นมือและการเล่านิทาน โดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล อายุ 5 – 6 ปี ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่ได้ฟังการเล่านิทาน โดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทาน โดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ มีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แต่เด็กที่ได้ฟังการเล่านิทาน โดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ มีความสามารถในการจำแนก พฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่สูงกว่าเด็กที่ได้ฟังการเล่านิทาน โดยใช้หุ่นประกอบ

อรรณ สุ่มประดิษฐ์ (2533: 77) ศึกษาพฤติกรรมทางสังคม ด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยของเด็กก่อนวัยเรียน โดยจัดประสบการณ์การเล่นแบบไทย และการเล่นที่จัดอยู่ทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล อายุ 4 – 5 ปี ผลการศึกษาพบว่า การเล่นแบบไทย และการเล่นที่จัดอยู่ทั่วไป ส่งผลต่อพฤติกรรมทางด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยแตกต่างกัน

วิลาวัณย์ เผือกพวง (2536: 69) ได้ศึกษาพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยและความสามารถในการใช้กล่อมเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล อายุ 4 – 5 ปี ผลการศึกษา พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และความสามารถในการใช้กล่อมเนื้อเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วาริ นิยมธรรม (2536: 59) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบจาก “นิทานชาดก” เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 และทดลองสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5 – 6 ปี ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้แม่แบบนิทานชาดกมีพัฒนาการ เชิงจริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ขึ้นกว่าก่อนทำการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการทดลองการสอนโดยใช้แม่แบบนิทานชาดก ทดลองสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มควบคุม มีพัฒนาการเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาความแตกต่างแต่ละคู่ พบว่า กลุ่มที่สอนโดยใช้แม่แบบนิทานชาดกมีพัฒนาการ เชิงจริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา มากกว่ากลุ่มควบคุม และกลุ่มสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีพัฒนาการเชิงจริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา มากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เบญจพร สมานมาก (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมละครสด เสริมจริยธรรมที่มีต่อการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ผลวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสดเสริมจริยธรรม กิจกรรมสนทนาเสริมจริยธรรมและกิจกรรมแบบปกติ มีการรับรู้ทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า คะแนนเฉลี่ยการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสด เสริมจริยธรรมแตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาเสริมจริยธรรมและกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาส่งเสริมจริยธรรม และกิจกรรมแบบปกติ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จิตติมา เรืองสกุล (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน พบว่ามีความต้องการด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านวินัย ความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเกรงใจผู้อื่น เมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม และด้านความประหยัดมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

ปราณี ปรียาภิ (2551: 57) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน และการติดตามผล ก่อนการทดลอง มีการรับรู้จริยธรรมด้านการพูดไพเราะและการช่วยเหลืออยู่ในระดับดี ด้านการพูดไม่โกหก และการไม่ก้าวร้าวอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนหลังการทดลองการรับรู้จริยธรรมด้านการพูดไพเราะ การพูดไม่โกหก และการช่วยเหลืออยู่ในระดับดีมาก ส่วนการไม่ก้าวร้าวอยู่ในระดับดี แสดงว่าผลการวิจัยทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจริยธรรม พบว่า จริยธรรมมีความจำเป็นในสังคม เพราะเป็นหลักความประพฤติที่อบรมกริยามารยาท และปลูกฝังนิสัยที่ดี ที่ควรปฏิบัติให้ลงสู่เด็ก ๆ การจัดกิจกรรมการสอนจริยธรรมสำหรับเด็กต้องเป็นกิจกรรมที่让孩子ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จึงจะเกิดจริยธรรมต่อตนเอง 让孩子ได้เกิดการเรียนรู้ แก่ปัญหาด้วยตนเอง ลองผิด ลองถูก เรียนรู้ด้วยตนเอง เด็กจึงมีความรู้ จริยธรรม คุณธรรมกับเด็กมากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ใน 9 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอกงไกรลาศ อำเภอบ้านด่านลานหอย อำเภอคีรีมาศ อำเภอศรีสำโรง อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอทุ่งเสลี่ยม และอำเภอศรีนคร

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัยที่ได้มาจากการสุ่ม โดยสุ่มอำเภอ จำนวน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสำโรง อำเภอสวรรคโลก อำเภอทุ่งเสลี่ยม และอำเภอศรีนคร และกำหนดโรงเรียนอำเภอละ 1 โรงเรียน จำนวน 216 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หลังข้อความตามสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. อายุ
 - (1) 21 - 30 ปี ☐
 - (2) 31 - 40 ปี ☐
 - (3) 41 - 50 ปี ☐
 - (4) 50 ปีขึ้นไป ☐
2. ระดับการศึกษา
 - (1) ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ☐
 - (2) ระดับปริญญาตรี ☐
 - (3) ปริญญาตรีขึ้นไป ☐
3. ประสบการณ์ในการสอนปฐมวัย
 - (1) 1 - 5 ปี ☐
 - (2) 6 - 10 ปี ☐
 - (3) มากกว่า 10 ปี ☐
4. ท่านเคยเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม
 - (1) เคย ☐
 - (2) ไม่เคย ☐

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย เป็นแบบประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's Scale) คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มี 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน 10 ข้อ
2. ด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรม 6 กิจกรรม 18 ข้อ
3. ด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม 8 ข้อ
4. ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการเรียนการสอนจริยธรรม 9 ข้อ

ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ตามความเป็นจริง

ระดับความคิดเห็น

5	หมายถึง	ปฏิบัติได้มากที่สุด
4	หมายถึง	ปฏิบัติได้มากที่สุด
3	หมายถึง	ปฏิบัติได้ปานกลาง
2	หมายถึง	ปฏิบัติได้น้อย
1	หมายถึง	ปฏิบัติได้น้อยที่สุด

ข้อ	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
1	อบรมเด็กให้รู้จักการปฏิบัติงานกิจวัตรประจำวัน					
	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ					
1	จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว ให้เด็กรู้จักการปรับตัวในสังคม					
	กิจกรรมเสริมประสบการณ์					
4	บูรณาการด้วยการสอดแทรกกิจกรรมให้รู้จัก					
	กิจกรรมสร้างสรรค์					
9	จัดกิจกรรมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้านจริยธรรม					
	กิจกรรมเสรี					
13	จัดมุมกิจกรรมเสรีให้เด็กเล่นเพื่อส่งเสริมจริยธรรม					
	กิจกรรมกลางแจ้ง					
16	จัดกิจกรรมกลางแจ้งให้เด็กรู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผู้อื่น					
	กิจกรรมเกมการศึกษา					
17	จัดกิจกรรมเกมการศึกษาให้เด็กเกิดสติปัญญาด้านจริยธรรม					
	ด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม					
1	จัดให้มีห้องปฏิบัติธรรมในโรงเรียน					
	ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการเรียนการสอนจริยธรรม					
1	เชิญวิทยากรในท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา มาเล่าให้เด็ก ๆ ฟัง					

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนจริยธรรมของเด็กปฐมวัย

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะสร้างแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อพิจารณา แก้ไขข้อบกพร่องให้มีความถูกต้องตามขอบเขต และนิยามศัพท์ พร้อมทั้งตรวจแก้ไขภาษาที่ใช้ ในแต่ละข้อคำถาม

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนจริยธรรมของเด็กปฐมวัย เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนการใช้ภาษาในการสร้างข้อคำถาม จำนวน 5 ท่าน คือ

1. อาจารย์ ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ ศึกษานิเทศก์ 9 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 1 จังหวัดราชบุรี

2. อาจารย์ ชุตติกาญจน์ เบญจพรพรวัฒนา อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอนุบาล เปล่งประสิทธิ์ (สีลม) กรุงเทพมหานคร

3. อาจารย์ กิตติศักดิ์ นิวัฒน์ อาจารย์ภาควิชาโปรแกรมทดสอบและการวิจัย การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

4. อาจารย์ อรินทร์ ม่วงถนอม ครูชำนาญการพิเศษ (คศ.3) โรงเรียนบางกะปิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

5. พระครูพิลาส จันทรวงศ์ เจ้าอาวาสวัดเกาะวงษ์เกียรติ หมู่ 3 ตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

แล้วคำนวณดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามคำศัพท์ (IOC) จากสูตรดัชนี ความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยาม (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526: 89) แล้วเลือกข้อ คำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่าหรือเท่ากับ .50 ไว้ ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงตรง และสามารถนำไปใช้ ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1.00 จำนวน 45 ข้อ จากทั้งหมด จำนวน 50 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงไปทดลองใช้กับครูปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย เขต 1 จำนวน 50 คน แล้วหาค่าจำแนก โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคำถามกับคะแนนข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด ซึ่งข้อคำถามทั้ง 45 ข้อ สามารถใช้ได้ ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .34 – .78 จากนั้น ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient)

ของครอนบาค (Conbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นสูงเพียงพอ สามารถนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

6. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้ว นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับผู้บริหารโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 5 อำเภอ คือ อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอสวรรคโลก อำเภอกงสุราษฎร์ธานี อำเภอศรีนคร และอำเภอศรีสำโรง
2. นำหนังสือขอความร่วมมือ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พร้อมแบบสอบถาม ไปให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองได้รับแบบสอบถามคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว ทั้งสิ้น 216 ฉบับจากแบบสอบถาม 230 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.91

5. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. นำแบบสอบถามตรวจสอบความสมบูรณ์ ในการตอบแบบสอบถาม แล้วมาลงรหัสข้อมูลในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปที่เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์แจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
3. วิเคราะห์ระดับ ความคิดเห็นของครูปฐมวัย โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้าน
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับ ความคิดเห็นต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จริยธรรมของครูปฐมวัย กรณีมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้สถิติ t – test ทดสอบความแตกต่าง และกรณีมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวทดสอบความแตกต่างและทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีทดสอบแบบ LSD (Least – Significant Different) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร

$$\text{ร้อยละ} = (\text{จำนวนผู้ตอบ/ประชากรทั้งหมด}) \times 100$$

1.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2521: 36)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมค่าคะแนนทั้งหมด
 n แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด

1.3 หาค่า (Mean) ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545: 36)

$$S = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 n แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด

2. สถิติวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับจุดประสงค์ IOC (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545: 89)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ
 R แทน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ให้คะแนนเป็น +1 0 หรือ -1
 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดนิยามปฏิบัติการให้ค่า +1
 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดนิยามปฏิบัติการให้ค่า 0
 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามไม่วัดนิยามปฏิบัติการให้ค่า -1

$$\frac{\sum R}{N} \text{ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}$$

$$N \text{ แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ที่เหลือทุกข้อ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 84)

$$\Gamma_{\text{Item-Total}} = \frac{n \sum IT - \sum I \sum T}{\sqrt{[n \sum I^2 - (\sum I)^2][n \sum T^2 - (\sum T)^2]}}$$

เมื่อ	$\Gamma_{\text{Item-Total}}$	แทน	ดัชนีอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม
	I	แทน	คะแนนของข้อคำถามหรือ Item
	T	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่นๆ ที่เหลือทุกข้อ หรือ Total

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient - α) ของครอนบัค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 131)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด
	K	แทน	จำนวนข้อคำถามของเครื่องมือวัด
	S_i^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_x^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับของเครื่องมือ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรสองกลุ่ม โดยใช้ค่าสถิติในการทดสอบค่าที (t - test) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. ม.ป.ป.: 177)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2 \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}, \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	n_1, n_2	แทน	จำนวนคนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	S_1^2, S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	df	แทน	ชั้นความอิสระ

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way Analysis of variance) ใช้สูตร (บุญเรือง ศรีเหรียญ. 2550: 354)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.3 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีทดสอบแบบ LSD (Least – Significant Different) มีสูตรดังนี้ (บุญเรือง ศรีเหรียญ. 2550: 403)

$$LSD = t_{\frac{\alpha}{2}, df} \sqrt{MS_{error} \left[\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right]}$$

เมื่อ	LSD	แทน	ค่าความแตกต่างวิกฤตของการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่
	$t_{\frac{\alpha}{2}, df}$	แทน	ค่าวิกฤต ที่ $df = n - k$ ที่ได้จากตาราง
	MS_{error}	แทน	ความแปรปรวนคลานเคลื่อน
	n_i และ n_j	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม i และ j

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์การแจกแจงแบบเอฟ (F- distribution)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์การแจกแจงแบบที (t- distribution)
P	แทน	ความน่าจะเป็น
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย ใน 4 ด้าน ด้านการนำไปใช้ในกิจกรรมประจำวัน ด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรม 6 กิจกรรม ด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม และด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรม โดยแยกตาม อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และการเข้ารับการอบรม ดังนั้น จึงได้นำเสนอเป็นสองตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย

1. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามระดับอายุ
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามระดับการศึกษา
3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามประสบการณ์การสอน
4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามการเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน และการเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม มาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับอายุ การศึกษา ประสบการณ์การสอน และการเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรมของครูปฐมวัย

ตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ
ระดับอายุ		
อายุ 21 – 30 ปี	41	19.00
อายุ 31 – 40 ปี	39	18.10
อายุ 41 – 50 ปี	77	35.60
อายุ 51 ปี ขึ้นไป	59	27.30
รวม	216	100.00

ตาราง 2(ต่อ)

ตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	39	18.10
ปริญญาตรี	165	76.40
สูงกว่าปริญญาตรี	12	5.60
รวม	216	100.00
ประสบการณ์การสอน		
สอน 1 – 5 ปี	74	34.30
สอน 6 – 10 ปี	58	26.90
สอนมากกว่า 10 ปี	84	38.90
รวม	216	100.00
การอบรมด้านจริยธรรม		
เคยเข้ารับการอบรม	154	71.30
ไม่เคยเข้ารับการอบรม	62	28.70
รวม	216	100.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่า ครูปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 216 คน เป็นดังนี้

ครูปฐมวัย ส่วนใหญ่ร้อยละ 35.60 มีอายุ 41 – 50 ปี รองลงมาร้อยละ 27.30 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ส่วนที่เหลือ คือ อายุ 21 – 30 ปี และอายุ 31 – 40 ปี มีจำนวนพอๆ กัน คือ ร้อยละ 19.00 และ 18.10 ตามลำดับ

ครูปฐมวัย ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.40 มีการศึกษาปริญญาตรี รองลงมาร้อยละ 18.10 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีเพียงร้อยละ 5.60 เท่านั้น มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

ครูปฐมวัย จำนวนมากพอๆ กัน คือ ร้อยละ 38.90 มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 34.30 มีประสบการณ์การสอน 1 – 5 ปี และร้อยละ 26.90 มีประสบการณ์การสอน 6 – 10 ปี ตามลำดับ

ครูปฐมวัย ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.30 เคยเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม มีเพียงร้อยละ 28.70 ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม

2. ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน ด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรม 6 กิจกรรม ด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม และด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรม มาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S	แปลผล
การนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน	4.28	0.50	มาก
การประยุกต์ใช้ในกิจกรรม 6 กิจกรรม	3.96	0.54	มาก
กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ	4.03	0.59	มาก
กิจกรรมเสริมประสบการณ์	3.91	0.63	มาก
กิจกรรมสร้างสรรค์	3.88	0.59	มาก
กิจกรรมเสรี	4.04	0.67	มาก
กิจกรรมกลางแจ้ง	4.16	0.78	มาก
กิจกรรมเกมศึกษา	3.95	0.69	มาก
การจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม	3.49	0.82	ปานกลาง
การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม	3.39	0.86	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า ครูปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมทั้ง 4 ด้าน เป็นดังนี้

ด้านการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$)

ด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรม 6 กิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) โดยการใช้กิจกรรมกลางแจ้ง ($\bar{X} = 4.16$) มากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การใช้กิจกรรมเสรี ($\bar{X} = 4.04$) และใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.91$) และกิจกรรมสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ

ด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$)

ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$)

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามระดับอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน และการเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way analysis of Variance) ถ้าพบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยการทดสอบ LSD (Least Significant Difference Test) ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 4 – 8 สำหรับการเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม นำมาวิเคราะห์หาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มแบบอิสระกัน โดยใช้สถิติ Independent t – test ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 9 ตามลำดับดังนี้

ตาราง 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามระดับอายุ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จริยธรรม	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจำแนกตามระดับอายุ								F
	21 – 30 ปี		31 – 40 ปี		41 – 50 ปี		50 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน	4.16	.47	4.25	.55	4.32	.44	4.30	.54	1.112
ด้านประยุกต์ใช้ใน 6 กิจกรรม									
1. กิจกรรมเคลื่อนไหว/จังหวะ	3.95	.53	3.89	.58	4.05	.61	4.12	.61	1.420
2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์	3.93	.60	3.76	.62	3.95	.60	3.92	.67	.835
3. กิจกรรมสร้างสรรค์	3.97	.62	3.74	.54	3.94	.57	3.82	.63	1.457
4. กิจกรรมเสรี	4.04	.69	3.89	.68	4.08	.63	4.07	.67	.771
5. กิจกรรมกลางแจ้ง	4.21	.82	4.10	.75	4.23	.60	4.06	.96	.648
6. กิจกรรมเกมศึกษา	4.00	.76	3.69	.72	4.07	.59	3.92	.71	2.718*
ด้านจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียน	3.36	.62	3.51	.74	3.59	.80	3.43	.97	.830
ด้านนำภูมิปัญญาามมีส่วนร่วม	3.33	.72	3.21	.84	3.51	.83	3.51	.98	1.144

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามอายุ เกือบทุกด้าน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรมเกมศึกษา พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยการทดสอบ LSD ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนจริยธรรมด้านการประยุกต์ใช้ในกิจกรรมเกมศึกษา จำแนกตามระดับอายุ

ระดับอายุ	21 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	50 ปีขึ้นไป
21 – 30 ปี	-			
31 – 40 ปี	.307*	-		
41 – 50 ปี	.071	-0.379*	-	
50 ปีขึ้นไป	.076	-.231	.147	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า ความคิดเห็นด้านการประยุกต์ใช้ในกิจกรรมเกมศึกษาของครูปฐมวัยที่มีอายุ 31 – 40 ปี แตกต่างจากครูปฐมวัยที่มีอายุ 21 – 30 ปี และที่มีอายุ 41 – 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เท่านั้น โดยในช่วงอายุอื่นๆ นอกนั้น ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของ
ครูปฐมวัย จำแนกตามระดับการศึกษา

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจำแนกตามระดับการศึกษา						F
	ต่ำกว่าปริญญา ตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน	4.14	.52	4.29	.49	4.49	.36	.081
ด้านประยุกต์ใช้ใน 6 กิจกรรม							
1. กิจกรรมเคลื่อนไหว/จังหวะ	3.86	.58	4.06	.59	4.05	.72	1.466
2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์	3.85	.67	3.93	.60	3.72	.86	.797
3. กิจกรรมสร้างสรรค์	3.83	.66	3.89	.58	3.81	.59	.494
4. กิจกรรมเสรี	4.09	.77	4.04	.61	3.83	.91	.745
5. กิจกรรมกลางแจ้ง	4.23	.90	4.13	.74	4.25	.86	.600
6. กิจกรรมเกมศึกษา	4.03	.80	3.93	.67	3.83	.65	.580
ด้านจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียน	3.38	.81	3.52	.82	3.38	.78	.106
ด้านนำภูมิปัญญามามีส่วนร่วม	3.15	.85	3.42	.86	3.68	.79	1.144

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามระดับการศึกษา ทุกระดับ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
จริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามประสบการณ์การสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจำแนกตามระดับการศึกษา						F
	1 – 5 ปี		6 – 10 ปี		มากกว่า 10 ปี		
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน	4.19	.47	4.30	.49	4.32	.52	1.349
ด้านประยุกต์ใช้ใน 6 กิจกรรม							
1. กิจกรรมเคลื่อนไหว/จังหวะ	3.87	.58	4.07	.55	4.13	.62	3.984*
2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์	3.73	.69	3.96	.57	4.02	.58	4.407*
3. กิจกรรมสร้างสรรค์	3.77	.63	3.91	.62	3.94	.54	1.779
4. กิจกรรมเสรี	3.89	.74	4.07	.64	4.14	.58	2.933
5. กิจกรรมกลางแจ้ง	4.08	.87	4.31	.62	4.13	.78	1.515
6. กิจกรรมเกมศึกษา	3.85	.79	3.98	.63	4.00	.64	.978
ด้านจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียน	3.27	.81	3.71	.75	3.53	.82	5.029*
ด้านนำภูมิปัญญามามีส่วนร่วม	3.28	.93	3.49	.85	3.42	.79	1.062

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามประสบการณ์การสอน เกือบทุกด้าน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นความคิดเห็นด้านการประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ และในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และความคิดเห็นด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรมเท่านั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยการทดสอบ LSD ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
จริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ความคิดเห็นด้าน	ประสบการณ์การสอน	1 – 5 ปี	6 – 10 ปี
การประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะ	6 – 10 ปี	-.200	-
	มากกว่า 10 ปี	-.257*	.056
การประยุกต์ใช้ในกิจกรรมเสริม ประสบการณ์	6 – 10 ปี	.230*	-
	มากกว่า 10 ปี	.281*	-.051
การจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน จริยธรรม	6 – 10 ปี	-.4376*	-
	มากกว่า 10 ปี	-.2591*	.1785

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า ความคิดเห็นด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะของครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์การสอน 1 – 5 ปี แตกต่างจากครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ของครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์การสอน 1 – 5 ปี แตกต่างจากครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์การสอน 6 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนความคิดเห็นด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์การสอน 1 – 5 ปี แตกต่างจากครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์การสอน 6 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 9 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
จริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามการเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจำแนกตาม การเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม				t
	เคย		ไม่เคย		
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน	4.31	.52	4.17	.43	1.832
ด้านประยุกต์ใช้ใน 6 กิจกรรม					
1. กิจกรรมเคลื่อนไหว/จังหวะ	4.11	.57	3.81	.60	3.360**
2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์	3.98	.62	3.73	.60	2.661**
3. กิจกรรมสร้างสรรค์	3.95	.59	3.70	.57	2.855**
4. กิจกรรมเสรี	4.12	.65	3.82	.64	3.051**
5. กิจกรรมกลางแจ้ง	4.20	.77	4.04	.79	1.359
6. กิจกรรมเกมศึกษา	4.03	.70	3.73	.62	2.930**
ด้านจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียน	3.66	.78	3.06	.72	5.168**
ด้านนำภูมิปัญญามามีส่วนร่วม	3.53	.82	3.02	.83	4.080**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
จริยธรรมของครูปฐมวัยที่เคยกับไม่เคยเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01 เกือบทุกด้าน ยกเว้น เฉพาะด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านการประยุกต์ใช้
ในกิจกรรมกลางแจ้งเท่านั้นที่ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัด สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานสุโขทัย เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย โดยจำแนกตามอายุ การศึกษา ประสบการณ์ และการอบรม ซึ่งจัดกิจกรรมออกเป็น 4 ด้าน คือ การนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน การประยุกต์ใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม การจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรม

สมมติฐานในการวิจัย

1. ครูที่มีอายุต่างกันมีระดับการปฏิบัติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมแตกต่างกัน
2. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการปฏิบัติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมแตกต่างกัน
3. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีระดับการปฏิบัติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมแตกต่างกัน
4. ครูที่ได้รับการอบรมด้านจริยธรรมมีระดับการปฏิบัติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษานี้จะมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมของครูด้านจริยธรรมซึ่งมีผลต่อเด็กในระดับปฐมวัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคิดเห็นของครูปฐมวัยในการพัฒนาด้านจริยธรรมให้ส่งผลต่อตัวเด็กมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย จำนวน 9 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอลานหอย อำเภองาว ไกรลาศ อำเภอกิรีมาศ อำเภอศรีสำโรง อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอทุ่งเสลี่ยม และอำเภอศรีนคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2551 จำนวน 5 อำเภอ คือ อำเภอศรีสำโรง อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสัชชนาลัย อำเภอทุ่งเสลี่ยม และอำเภอศรีนคร จำนวนทั้งสิ้น 216 คน และได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างข้างต้น โดยการแจกแบบสอบถามไปจำนวน 230 ฉบับและได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 216 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.91 เครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจคำตอบ(Checklist)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษากิจการกรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2551 ซึ่งแบ่งออก 4 ด้าน เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีจำนวน 45 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.60 - 1.00 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.82

จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และได้ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลทุกฉบับ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์ค่าทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติดังนี้

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของครูปฐมวัย ผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นด้านการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน ด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อการเรียนการสอนจริยธรรม และด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรม ในภาพรวมและรายข้อ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน และการเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม โดยใช้ค่าทดสอบความแตกต่าง

ของค่าเฉลี่ย เสนอเป็นตารางประกอบความเรียงเมื่อผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และค่าความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One – Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี کارของ LSD (Fisher's Least – Significant Different)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2551 สรุปผลได้ดังนี้

1. ครูปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 216 คน ส่วนใหญ่ มีอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.60 มีวุฒิปริญญาตรี จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 76.40 มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.90 เคยรับการอบรมด้านจริยธรรม 154 คน คิดเป็นร้อยละ 71.30

2. ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2551 สรุปได้ว่า

2.1 ครูมีความคิดเห็นจำแนกตามอายุด้านการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) ด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรม 6 กิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) ด้านจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.59$) ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.51$)

2.2 ครูมีความคิดเห็นจำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) ด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.96$) ด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.52$) และด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.68$)

2.3 ครูมีความคิดเห็นจำแนกตามประสบการณ์การสอนด้านการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) ด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรม 6 กิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.96$) ด้านจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.71$) ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$)

2.4 ครูมีความคิดเห็นจำแนกตามการเข้ารับการอบรมจริยธรรม ด้านการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) ด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรม 6 กิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.56$) ด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.66$) ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.56$)

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษากิจกรรมการจัดการเรียนการสอน
จริยธรรมของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา
2551 สรุปได้ว่า

3.1 ความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยรวม และรายด้าน
ของครูปฐมวัยที่มีอายุ 31 – 40 ปี แตกต่างจากครูที่มีอายุ 41 – 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05

3.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนจริยธรรม
ของครูโดยรวมและรายด้าน ของการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 คิดเห็นที่มีต่อการศึกษากิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย
โดยรวมและรายด้านของประสบการณ์การสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ใน
กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และการใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์

3.4 ความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษากิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัยโดยรวม
และรายด้าน ของการเข้ารับการอบรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการศึกษากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนจริยธรรม
ของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา ด้านการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน โดยรวมอยู่ใน
ระดับมากที่ปรากฏเช่น เป็นเพราะครูให้ความสำคัญกับปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรูให้กับ
ผู้เรียน เพราะหัวใจของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย เป็นการจัดเพื่อพัฒนาความพร้อม ทั้ง 4 ด้าน
ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละบุคคล และครู
ที่สอนระดับปฐมวัยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรสถานศึกษาลงสู่การปฏิบัติเป็น
อย่างดี และมีประสิทธิภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ว่า การจัดการศึกษา
ต้องยึดหลักผู้ที่เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เพราะการจัดการเรียน
การสอน เป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการนำไปใช้ ดังเช่น สิริมา ภิญโญนันตพงษ์ (2537: 6 – 7)
ได้เสนอว่าพื้นฐานความต้องการของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ ที่ผู้ใหญ่ต้องรู้ว่ามียะไรบ้างและตอบสนองอย่างไร
จึงจะพัฒนาเด็กอย่างได้ผล ควรใช้กฎแห่งการตอบสนองเด็ก โดยยึดหลักคือ“กฎแห่งผลที่ดีที่สุด” ซึ่ง
กระทำได้โดยการให้คิดว่าการให้ประสบการณ์ต่างๆ แก่เด็กในด้านความเอาใจใส่ ความรัก ความ
เป็นอิสระ และเน้นการพัฒนาทางสติปัญญา มีโอกาสให้เด็กสังเกต ทดลอง สอบถาม และเรียนรู้
สิ่งแวดล้อมในแง่มุมต่างๆ รู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม การนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวันของนักเรียน มี
ความสำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องพยายามสอนให้นักเรียนมีความเข้าใจ และกระทำได้อย่างถูกต้องจนเกิด
เป็นนิสัยที่ดีต่อไป

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษากิจการกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย จำแนกตามอายุเป็นไปตามที่ตั้งสมมติฐานว่า อายุต่างกันจะมีระดับการปฏิบัติที่ต่างกัน คือ ครูอายุ 31 – 40 ปี แตกต่างจากครูที่อายุ 41 – 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการสมมติฐานตรงกับงานวิจัยที่ว่าครูที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต่างกันอาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีอายุ 31 – 40 ปีเป็นครูกำลังอยู่ในวัยของการอยากทำงาน ทำหาเงินที่หา และมีความรู้ความเข้าใจด้านผู้เรียนเพราะเด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่เริ่มพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และ สังคมเพิ่มขึ้น จึงทำให้พัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้นตามมาด้วย ตามหลักการทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์ ที่กล่าวว่ากระบวนการที่ทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงพัฒนาย่อมขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลใน การที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคมนั่นเอง เพียเจท์ ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 4 ขั้น ตามช่วงอายุโดยขั้นของเด็กปฐมวัยจะอยู่ในขั้นที่ 2 คือช่วงอายุ 2 – 8 ปี เป็นขั้นที่เด็กสามารถปรับสภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปของนามธรรมมากกว่ารูปธรรม จึงทำให้มองเห็นคุณธรรมจริยธรรมค่อนข้างยาก ส่วนใหญ่จะมองเห็นได้ชัดในระดับประถมถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลีรัตน์ บุญอนันตบุตร (2549: 45) ได้ศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมแบบ MCCP สำหรับเด็กปฐมวัย ให้ความเห็นว่าการส่งเสริมและการปลูกฝังความเมตตากรุณาของเด็กปฐมวัยนั้นเป็นสิ่งสำคัญและมีผลต่อตัวเด็ก ซึ่งสามารถจัดประสบการณ์แบบต่างๆ ให้เด็กได้เรียนรู้จริยธรรมความเมตตากรุณาโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การนั่งสมาธิ การเล่านิทาน การเล่นเกม กิจกรรมกลุ่ม การเล่นตามมุมให้เด็กได้รับและแสดงความเมตตากรุณาด้วยการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ แบ่งปันกัน มีความสงสาร ใจดี ดังนั้น สัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับเด็ก และการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมของครูที่สอดคล้องกับความต้องการ และธรรมชาติของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กรู้จักแสดงความรัก ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และปรับตัว พุดจาไพเราะ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อันเป็นผลให้เกิดเป็นความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารีและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากผลงานการวิจัยที่ได้ จะเห็นว่าครูที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมที่ต่างกันดังกล่าว

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษากิจการกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมตั้งสมมติฐานว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งประสบการณ์สอนของครูปฐมวัยมีความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก ดังที่ ธงชัย สันติวงษ์ และ ชัยยศ สันติวงษ์ (2536: 54) กล่าวว่าประสบการณ์ทำให้คนมีโอกาสได้เรียนรู้ มีความเข้าใจ และมองเห็นปัญหาได้ชัดเจน ถูกต้องตามความเป็นจริง ทำให้เกิดทักษะและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ นางนุช อัสมิกณวงศ์ (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการและความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเบญจมานูสรณ์ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์น้อย และประสบการณ์มาก มีความคิดเห็นและความ

ต้องการในการพัฒนางานวิชาการโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง การที่ครูมีประสบการณ์ด้านการสอนจริยธรรมแตกต่างกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุมล เกษมสุข (2548: 66 – 69) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กนั้น ครูเป็นผู้มีโอกาสที่จะปลูกฝังให้แก่เด็กต่อจากบิดามารดา เพราะเมื่อเด็กอยู่ในโรงเรียนเด็กจะใกล้ชิดกับครูมาก อีกทั้งยังเป็นหน้าที่ของครูโดยตรงในการอบรมปลูกฝังจริยธรรมควบคู่ไปกับการสั่งสอนความรู้ทางวิชาการ ครูควรจัดกิจกรรมการปลูกฝังจริยธรรมอื่นๆ นอกเหนือจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แล้ว ครูสามารถจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน เช่น กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพ กิจกรรมพัฒนาเจตคติ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมศีลธรรมเป็นต้น และการทำงานกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียนนั้น โรงเรียนควรจัดสถานที่ที่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง บุคลากรโรงเรียน ได้ใช้เป็นที่พักจิตฝึกความสงบในชั้นเรียน อาจมีมุมเสริมประสบการณ์ให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้หรือเพื่อความบันเทิง หรือเพื่อพักผ่อนอิริยาบถ ครูควรจัดหนังสือส่วนหนึ่งเกี่ยวกับจริยธรรมและศาสนา นอกจากหนังสือแล้ว ครูอาจเตรียมเทปบันทึกเสียง แผ่นซีดี วีดิทัศน์ ให้นักเรียนที่สนใจได้ฟัง ได้ดู หรือยืมกลับไปฟังที่บ้านได้ และการที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมยิ่งมาก ก็ยิ่งช่วยให้นักเรียนได้มีการพัฒนาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมได้ครบถ้วนทุกด้าน ดังงาน ที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ด้านครูประสบการณ์สอนต่างกันมีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษากิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครู จำแนกตามการเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรม ผลการวิจัย พบว่า เป็นไปตามที่สมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ด้านการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านประยุกต์ใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม กิจกรรมเกมการศึกษา ด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม และด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชำเลียง วุฒิจันทร์ (2524: 7) ได้อธิบายว่า คุณธรรมเป็นลักษณะความรู้สึกรู้จักคิดทางจิตใจ การปลูกฝังคุณธรรมลงในจิตใจของมนุษย์ จะต้องใช้เวลาในการฝึกหัด อบรมสั่งสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นอันมาก สม่่าเสมอและยาวนานไม่สามารถจะวัดได้แน่นอนว่า ใครมีคุณธรรมในจิตใจมากหรือน้อยเพียงไร ซึ่งกุลยา ตันติผลาชีวะ (2542: 18 – 19) ได้กล่าวว่า ผู้ที่ทำหน้าที่บุคลากรปฐมวัยจะต้องผ่านการฝึกอบรมด้านการศึกษาปฐมวัย และจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก อีกทั้งต้องมีความรู้ทางด้านการศึกษาด้วย จะเห็นได้ว่าการอบรมด้านจริยธรรมของครูนั้นมีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความคิดเห็นของครูปฐมวัยที่มีต่อการศึกษากิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย ในแต่ละด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ครูปฐมวัยให้ความสำคัญด้านการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน ด้านการ

ประยุกต์ใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ด้านการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม และด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจริยธรรม โดยเฉพาะด้านการประยุกต์ใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ครูปฐมวัยให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้ต้องมีความเหมาะสมกับเด็กและพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านจริยธรรมว่า มีการจัดการด้านจริยธรรมอย่างไร ประสิทธิภาพสำเร็จมากน้อยแค่ไหน เพราะถ้าเราสามารถจัดการและร่วมกันอย่างจริงจัง ผลที่ลงไปสู่ตัวเด็กน่ามีผลการพัฒนาการด้านจริยธรรมดีขึ้น
2. ควรมีการเปรียบเทียบผลการดำเนินกิจกรรมด้านจริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรม เน้นการปฏิบัติในแต่ละสถานศึกษา จะเห็นผลสัมฤทธิ์และนำมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป
3. ควรจัดให้มีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่แท้จริงของครูปฐมวัย โดยการใช้แบบสัมภาษณ์

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ สุวรรณปฏิกรณ์. (2534). การเปรียบเทียบค่านิยมทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการสอนจริยธรรมโดยวิธีการหาค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนโดยวิธีการสอนแบบปกติ วิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- กมล แสงทองศรีกมล. (2549, กันยายน). M.Q. ความฉลาดทางจริยธรรม. วารสารแม่และเด็ก. 29(410): 98 – 99.
- กรมวิชาการ. (2523). แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2524). การศึกษาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- . (2533). คู่มือหลักประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- . (2535). คู่มือหลักประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- . (2539). แนวการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 – 6 ปี). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- . (2545). คู่มือพัฒนาคุณภาพทางอารมณ์ ศีลธรรมและจริยธรรมระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- การศาสนา, กรม. (2521). ศีลธรรมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา.
- กุลยา ตันตผลาชีวะ. (2547, เมษายน). “การปลูกฝังจริยธรรมเด็กปฐมวัย.” วารสารการศึกษาปฐมวัย. 8(2) : 9 – 14.
- . (2547). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็ดสันเพส โปรดักส์ จำกัด.
- . (2548, ตุลาคม). “การสร้างจริยธรรมให้กับเด็ก.” วารสารการศึกษาปฐมวัย. 9(4) : 49 – 51.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. (2535). คู่มือครูชุดเตรียมพร้อมด้านจริยศึกษาระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2534). *แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาชั้นเด็กเล็ก*. เอกสารวิชาการ ลำดับที่ 5/2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2535). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535 - 2539)*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. อัดสำเนา.
- (2539). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 - 2544)*. กรุงเทพฯ : อรรถพล การพิมพ์. อัดสำเนา.
- (2522). *รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- จรรยา แก่นวงศ์คำ. (2529). *ลักษณะการสอนที่ดี*. กรุงเทพฯ : ชเนศการพิมพ์.
- เจริญ ไวรวัจนกุล. (2531). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- เจริญ อ่อนกล่ำผล. (2546). *ผลการเรียนวิชากระบี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้กิจกรรมปกติและกิจกรรมที่หลากหลาย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(พลศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชม ภูมิภาค. (2525). *ชุดการศึกษาเพื่อคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย.
- ชาญชัย อินทรประวัติ. (2535). *รายงานการวิจัย การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. สงขลา.*
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2546). *การสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง Learner Centered Instruction*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2524). *หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ณรงค์ ทะละกัญ. (2530). *การพัฒนาคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ: ศิวพร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย*.
รายงานการวิจัยฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ทิพย์วรรณ กิตติวิบูลย์. (2522). *การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ทิศนา ขัมมณี และ คนอื่นๆ. (2536). *หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตคนไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดิมา เรืองสกุล. (2550). *ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2548). เอกสารประกอบการเรียนวิชา 301512 วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ.
- บุญเรือง ศรีเหรียญ. (2542). การศึกษาองค์ประกอบทางการศึกษาที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้และประสิทธิผลของโรงเรียน โดยใช้รูปแบบระดับขั้นลดหลั่นสอดแทรกเชิงเส้น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจพร สมานมาก. (2540). ผลของการจัดกิจกรรมละครสอดเสริมจริยธรรม และการสนทนาสร้างจริยธรรมที่มีต่อการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประกาศรี สีหอำไพ. (2531). พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. โครงการตำราและเอกสารวิชาการคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี ปรีวาที. (2551). การพัฒนาจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทานและการติดตามผล. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2547). ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิญโญ สารร. (2522, กรกฎาคม). ทิศทางการศึกษาของไทยในอนาคต นักบริหารการศึกษา. 2: 3 – 6.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2545). เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัยศึกษาหน่วยที่ 8 – 15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด แสงจันทร์การพิมพ์.
- มาลีรัตน์ บุญอนันตบุตร. (2547, เมษายน). การปลูกฝังจริยธรรมเด็กปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 8(2): 9 – 13 .
- ระวี ภาวิไล. (2525). “การแสวงหาจุดร่วมของอุดมคติทางจริยธรรม,” เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องทิศทางการวิจัยทางจริยธรรมและค่านิยม. 26 – 28 ; กุมภาพันธ์ 2525. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2526). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2526. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ราตี ทองสวัสดิ์. (2539). เอกสารอบรมเชิงปฏิบัติการ “กลยุทธ์การสอนอนุบาล”. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. 10 – 11 กุมภาพันธ์.
- รัจรี นพเกตุ. (2536). เอกสารประกอบการบรรยายวิชา จ.211 จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: สาขาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- รัตน์ บัณฑิต. (2535). การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา บำรุงญาติ. (2532). ผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการใช้หุ่นมือ การเล่านิทาน และการใช้แถบเสียงนิทาน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). ประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ไม่ยาก. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พัฒนาพานิช.
- ลัดดา ไหวดี. (2545). “ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ”, การปฏิรูปการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบ “กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย”. กรุงเทพฯ: สกศ. บริษัทดับบลิว.เจ. พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด.
- ลัดดาวัลย์ ยรรยาสง่า. (2549, กันยายน). “จริยธรรมของเด็กปฐมวัย”, วารสารการศึกษาปฐมวัย. 10(1): 33 – 39.
- วราภรณ์ รักวิจัย. (2535). การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์.
- วศิน อินทสระ. (2516). ทางแห่งความดี. กรุงเทพฯ : บรรณาการ.
- วัลลภ ปิยะมโนธรรม. “รับมือโลกาภิวัตน์ต้องปฏิวัติการเลี้ยงลูก,” สยามรัฐ.
- วารินทร์ สายโอบเอื้อ. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว วิทยาลัยครูพระนคร.
- วารี นิยมธรรม. (2536). ผลการใช้เทคนิคแม่แบบจากนิทานชาดกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตรา สุภากร. (2523). วิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในด้านคุณธรรมเฉพาะที่พิมพ์เป็นภาษาไทย ระหว่างปี พ.ศ.2520 – 2522. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วิลาวัลย์ เปือกพวง. (2536). พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยและความสามารถในการใช้กล่อมเนื้อเด็กของเด็กรุ่นวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมจิต สวธนไพบูลย์. (2529). เอกสารประกอบการสอนเรื่องวิธีสังเกตพฤติกรรมอย่างมีระบบ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

- สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน. (2522). พัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สาโรช บัวศรี. (2522). จริยธรรมศึกษา (กรรมกับชีวิต). กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- . (2526). จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2545). การวัดและประเมินผลแนวใหม่เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิวลี ศรีไธ. (2544). จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขุมล เกษมสุข. (2548). การปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็ก : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุดาวดี ไยพิมล. (2533). ความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทาน โดยใช้หุ่นมือและการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุดาวดี สุจริต. (2531). การศึกษาผลการใช้เพลงประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง จริยธรรมของพลเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมน อมรวิวัฒน์. (2526). "การสร้างเสริมศีลธรรมในสถานศึกษา," คุรุศาสตร์. 11(4): 43 – 53 ; เมษายน – มิถุนายน.
- เสถียรพงษ์ วรรณปก. (2528). ความหมายของจริยธรรมการศึกษาแห่งชาติ. 28(1) : 1 – 15.
- แสง จันทรงาม. (2522). "การสอนจริยธรรมในโรงเรียน," พุทธจักร. 33(6): 5 – 20 ; มิถุนายน 2522.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- हररा नीलीचैर. (2535). ปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อรทัย มูลคำ. (2542). Child Center : Story Method : การบูรณาการหลักสูตรและการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ พี พี พรินท์.
- อรรธรณ สุ่มประดิษฐ์. (2533). การศึกษาความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบไทยและการเล่นที่จัดอยู่ทั่วไป. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

อุบลรัตน์ โพธิโกสม. (2523). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความ
ซื่อสัตย์ของเด็กไทย. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

Dixon, David, Jone Johnson and Eli Salts. (1977). "Training Disadvantaged
Preschoolers on Various Fantasy Activities : Effect ion Cognitive Functioning
and Impulse Control," *Child Development*. 48(2) : 267 – 277 ; June.

Flander NA. (1970). *Analysis Teaching Behavior Massachusetts Addis ion Wesley*.

Flippo, Edwin B. (1966). *Principle of Personal Management*. 2nd ed. New York: Mc
Graw-Hill Book Company, Inc.

Funk and Wagnalls. (1961). *New Standard Dictionary of English Language*. V2. New
York: Mc Graw-Hill Book Company, Inc.

Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: Mc Graw-Hill Book Company.

----- (1964). *Dictionary of Education*. 2nd. New York: Mc Graw-Hill Book Co.

Hoffman, M.L. (1974). "Development of Moral thought, Feeling and behavior," *American
Psychologist*. 10: 958 – 966.

Kohlberg Lawrence. (1970). *Development of moral character and moral ideology review
of child development*. Research 1: 83 – 432.

Kohlberg Lawence. (1976). *Moral stages and moralization the cognitive development
approach in Likna moral development and behavior theory*. Research and social
Issues: New York.

McManis, D.L. (1974). "Effects of Peer-Models VS. Adult-Models and social
reinforcement on Intention ability of Children's Moral Judgments," *Journal of
Psychology*. Piaget, J. (1960). *The Moral Judgment of Child*. Illinois, the Free
Press.

----- (1969). *The psychology of child*. New York: Basic Book.

Warren, A.R., and D.M. Bear. (1976). "Correspondence between saying and doing:
Teaching Children to share and Praise," *Journal of Applied Behavior Analysis*.
9: 335 – 354.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครู
ปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2551

แบบสอบถาม

การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของ
ครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุโขทัย
ปีการศึกษา 2551

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยคำถาม ซึ่งแบ่งเนื้อหาเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจคำตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครูปฐมวัย
เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดกิจกรรมการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน 10 ข้อ
2. ด้านการจัดกิจกรรมการประยุกต์ใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม 18 ข้อ
3. ด้านการจัดกิจกรรมการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม 8 ข้อ
4. ด้านการจัดกิจกรรมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการจัดกิจกรรมการ

เรียนการสอนจริยธรรม 9 ข้อ

โปรดพิจารณาข้อความในแบบสอบถาม แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรง
ตามความเป็นจริง

ผู้วิจัยขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางจิราภรณ์ แสงกระจุก

นิสิตปริญญาโท

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจคำตอบ (Checklist)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความตามสภาพความเป็นจริง

1. อายุ

- ☐ ตั้งแต่ 21 – 30 ปี
☐ ตั้งแต่ 31 – 40 ปี
☐ ตั้งแต่ 41 – 50 ปี
☐ ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา

- ☐ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
☐ ระดับปริญญาตรี
☐ ปริญญาตรีขึ้นไป

3. ประสบการณ์ในการสอนปฐมวัย

- ☐ ตั้งแต่ 1 – 5 ปี
☐ ตั้งแต่ 6 – 10 ปี
☐ มากกว่า 10 ปี

4. ปัจจุบันท่านเคยเข้ารับการอบรมด้านจริยธรรมหรือไม่

- ☐ เคย
☐ ไม่เคย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของครู เป็นแบบมาตราส่วน
ประเมินค่า (Rating Scale)

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ตามความเป็นจริง

ระดับความคิดเห็น

5 หมายถึง	ท่านปฏิบัติได้มากที่สุด
4 หมายถึง	ท่านปฏิบัติได้มาก
3 หมายถึง	ท่านปฏิบัติได้ปานกลาง
2 หมายถึง	ท่านปฏิบัติได้น้อย
1 หมายถึง	ท่านปฏิบัติได้น้อยสุด

ด้านที่ 1 ด้านการจัดกิจกรรมการนำไปใช้ในกิจวัตรประจำวัน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ของเด็กปฐมวัย	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. อบรมเด็กให้รู้จักการปฏิบัติงานกิจวัตรประจำวัน					
2. สอนให้เด็กปฏิบัติตนรับผิดชอบตนเอง					
3. สอนให้เด็กรู้จักหน้าที่ของตนเอง					
4. สอนให้เด็กรู้จักกฎระเบียบของโรงเรียน					
5. สอนให้เด็กรู้จักดูแลตนเองในการทำความสะอาดร่างกาย					
6. สอนให้เด็กมีมารยาทที่ดีในสังคมเกี่ยวกับการพูดและการฟังที่เหมาะสมกับวัย					
7. สอนให้เด็กรู้จักให้อภัยต่อผู้อื่น					
8. สอนให้เด็กรู้จักการไหว้และการกราบที่ถูกต้องวิธี					
9. สอนให้เด็กมีความกตัญญูทักท้วงต่อผู้มีพระคุณ					
10. ส่งเสริมให้เด็กมีมารยาทรู้จักการขอบคุณ และขอโทษ					

ด้านที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการประยุกต์ใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยธรรมของเด็กปฐมวัย	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ					
1. จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวให้เด็กรู้จักการปรับตัวในสังคม					
2. จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวโดยสอดแทรกจริยธรรม					
3. จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวโดยการฝึกให้เด็กมีสมาธิในการทำกิจกรรม					
2.2 กิจกรรมเสริมประสบการณ์					
4. บูรณาการด้วยการสอดแทรกจริยธรรมให้รู้จักตามหน่วยการเรียนรู้					
5. จัดกิจกรรมการร้องเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรมโดยประกอบท่าทาง					
6. จัดกิจกรรมการพูดคำคล้องจองที่ส่งเสริมด้านจริยธรรม					
7. จัดกิจกรรมการเล่านิทานที่ส่งเสริมด้านจริยธรรม					
8. จัดกิจกรรมเสริมบทบาทสมมติที่ส่งเสริมด้านจริยธรรม					
2.3 กิจกรรมสร้างสรรค์					
9. จัดกิจกรรมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้านจริยธรรม เช่น ให้เด็กเล่าความคิดของตนเองโดยการวาดภาพประกอบตามจินตนาการ					
10. จัดกิจกรรมให้เด็กหาวิธีการที่หลากหลายในการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่คุ้มค่า					
11. จัดกิจกรรมให้เด็กรู้จักความอดทน					
12. จัดกิจกรรมให้เด็กรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น					
2.4 กิจกรรมเสรี					
13. จัดมุมกิจกรรมเสรีให้เด็กเล่นเพื่อส่งเสริมจริยธรรม					
14. เปิดโอกาสให้เด็กเล่นกิจกรรมเสรีที่สอดแทรกจริยธรรม					
15. จัดกิจกรรมเสรีให้เด็กรู้จักการเล่นร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข					
2.5 กิจกรรมกลางแจ้ง					
16. จัดกิจกรรมกลางแจ้งให้เด็กรู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผู้อื่น					
2.6 กิจกรรมเกมการศึกษา					
17. จัดกิจกรรมเกมการศึกษาให้เกิดสติปัญญาด้านจริยธรรม					
18. จัดกิจกรรมเกมการศึกษา เช่น รูปภาพที่ส่งเสริมด้านจริยธรรม					

ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมการจัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจริยธรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของเด็กปฐมวัย	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. จัดให้มีห้องปฏิบัติธรรมในโรงเรียน					
2. ครูจัดพระพุทธรูปไว้ในชั้นเรียน					
3. จัดมุมของห้องเรียนเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม					
4. จัดทำป้ายนิเทศเพื่อส่งเสริมจริยธรรม					
5. จัดทำบัตรคำคุณธรรม จริยธรรมสอนใจให้เด็กได้อ่านและพูดตามครู					
6. แนะนำให้เด็กนำดอกไม้มาไหว้พระพุทธรูปในชั้นเรียน					
7. ฝึกให้เด็กสวดมนต์ก่อนเข้าชั้นเรียน ก่อนนอน รวมทั้งสอนการแผ่เมตตา					
8. ให้เด็กเล่นบทบาทสมมติโดยจัดกิจกรรมหรือจัดสภาพแวดล้อมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา					

ด้านที่ 4 ด้านการจัดกิจกรรมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมของเด็กปฐมวัย	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. เชิญวิทยากรในท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา มาเล่าให้เด็ก ๆ ฟัง					
2. จัดกิจกรรมนำเด็กไปวัดหรือสถานที่ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา					
3. จัดให้เด็กมีส่วนร่วมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันหล่อเทียนจำพรรษา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา ฯลฯ					
4. เชิญผู้ปกครองมาเล่าเรื่องหรือประสบการณ์ในการทำ ความดี					
5. ให้เด็กที่มีความประพฤติดีมาแนะนำเด็ก ๆ ให้ทำ ความดี					
6. มอบเกียรติบัตรให้เด็กที่ทำ ความดีในด้านจริยธรรม ในช่วงก่อนปิดภาคเรียน					
7. จัดทำป้ายนิเทศ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา					
8. นิมนต์พระมาสอนคุณธรรมจริยธรรมเดือนละครั้ง					
9. จัดให้ผู้ปกครอง เด็ก ครู และวิทยากร ได้ทำโครงการศาสนา ร่วมกัน เช่น ใส่บาตรหรือแต่งกายสีขาวในวันพระทุกสัปดาห์					

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

อาจารย์ ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์

ศึกษานิเทศก์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

อาจารย์ ชุตติกาญจน์ เบญจพรพรวัฒนา

อาจารย์ใหญ่

โรงเรียนอนุบาลเป่งประสิทธิ์ (สีลม)

กรุงเทพมหานคร

อาจารย์ กิตติศักดิ์ นีวรรัตน์

อาจารย์ภาควิชาโปรแกรมทดสอบและ

การวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

อาจารย์ อรินทร์ ม่วงถนอม

ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนบางกะปิ

สำนักเขตพื้นที่การศึกษาเขตกรุงเทพฯ

พระครูพิลาส จันทรวงศ์

เจ้าอาวาส

วัดเกาะวังษ์เกียรติ์

ตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง

จังหวัดสุโขทัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางจิราภรณ์ แสงกระจุก
วันเดือนปีเกิด	26 ธันวาคม 2503
สถานที่เกิด	อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	90 หมู่ที่ 3 ตำบลวัดเกาะ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูชำนาญการ คศ.3
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านเตว็ดกลาง ตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2521	มัธยมศึกษาปีที่ 5 จาก โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง
พ.ศ. 2523	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ จาก โรงเรียนศึกษาวิทยาพาณิชยการ จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2525	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จาก วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2529	การศึกษามัธยมศึกษา (ภาษาไทย) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก
พ.ศ. 2552	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ